

PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST PEDAGOGA V PRAXI

Struktura přednášky

- 1.1 Úvod do problematiky právní odpovědnosti ve sportu
- 1.2 Segmenty, pravidla a povinnosti ve vztahu k odpovědnosti
- 1.3 Občanskoprávní a trestněprávní odpovědnost
- 1.4 Právní rámec odpovědnosti
- 1.5 Judikatura právní odpovědnosti ve školství a sportu

PRÁVNÍ RÁMEC ODPOVĚDNOSTI

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (ObčZ)

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (ZP)

Výhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (TrZ)

Zákon o specifických zdravotních službách č. 373/2011 Sb. - Zdravotní způsobilost ke vzdělávání, k tělesné výchově a sportu

Výhláška MZ 391/2013 Sb. o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu

Metodický pokyn MŠMT účinný od 1. 1. 2006 k zajištění bezpečnosti a ochrany žáků a studentů

Směrnice MZ o péči při provádění tělesné výchovy, sportu a branně sportovní činnosti z roku 1981

Metodika k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení spol. uplatnění § 2958 ObčZ

Judikatura a praxe

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

1.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI PEDAGOGA

Každý den se tisíce žáků škol v tělesné výchově a sportovců provozujících ve spolcích rozmanité druhy sportů vydává vstříc **nástrahám a nebezpečím** vyplývajících z těchto činností. Pro jednodušší orientaci a pochopení budeme v této kapitole odpovědného učitele a školského pracovníka, a dále trenéra a cvičitele nazývat **PEDAGOGEM**, neboť i **právní úprava odpovědnosti** spojené se sportem je většinou regulována **shodnými předpisy** vydávanými jak pro oblast **školské tělesné výchovy**, tak pro oblast **spolkově provozovaného sportu**.

Je to úděl pedagoga. Stačí málo a stojí před soudem. Případů jsou stovky a případ učitelky, která se vrhla do nezajištěné studny, aby zachránila dva žáky nebo smrtelný úraz způsobený pádem branky připomněly, **na jak tenkém ledě** se pedagogové pohybují. Učitelka se stala hrdinkou, i když stačilo málo a mohla mít na krku stíhání kvůli ohrožení bezpečnosti dětí. Mladému žákovi školy však již život nikdo nevrátí a vyšetřující orgány a soudy budou mít již jen smutnou povinnost nalézt a potrestat zodpovědnou osobu a následně vynést trest.

A právě v těchto případech se jedná o **komplex odpovědností** spojených jak s **výkonem samotné činnosti a dozorem (dohledem)**, tak s odpovědností za **dodržení předpisů od zdravotní způsobilosti až po odpovědnost za svěřené prostory, sportovní nářadí a materiál**.

České školní inspekce **musí vyšetřit** každou rizikovou událost, která vznikne v rámci školní výuky a šetří každoročně desítky až stovky případů. Dokonce až **před soudy** skončily v posledních letech **desítky pedagogů** například kvůli utonutí dítěte, zranění či usmrcení žáka na hřišti po pádu branky, kvůli úrazu na lyžařském výcviku, při cestě do kina nebo popálení od ohně. I když policie nezjistí žádné pochybení kantora při dohledu nad dětmi, musí se pedagogové řídit ještě **dalšími směrnicemi**, které nesmějí v rámci **prevence bezpečnosti a ochrany zdraví** opomíjet. V případě jejich nedodržení pak hrozí škole, řediteli či učitelům postihy. Pokud však dojde k tragédii, třeba s doživotními následky, může skončit pedagog ve vězení a s dluhem za léčebné výlohy. Obzvláště **tělocvikáři** jsou neustále jednou nohou v **kriminále**, jak často připomíná MŠMT. Někteří pedagogové si stěžují, že eliminovat **veškerá rizika nelze a žádný předpis nemůže počítat se všemi situacemi**, do kterých se mohou děti a sportovci dostat.

Jak zajišťovat bezpečnost, je popsáno například v **zákonech, vyhláškách** a v souvisejících státních normách včetně **metodických pokynů**. Bezpečnost se ve školách nyní řeší tak, že **ředitel každého zaměstnance poučí** o jeho povinnostech a odpovědnosti. Školy mají mít připravený **preventivní program a vypracované postupy**. Pedagog pak má za úkol **analyzovat** všechny rizikové podněty, **odstranit** je a **poučit** žáky o bezpečnosti. Odpovědnost je velká, ale jde především o svěřené žáky a sportovce. Musí se posoudit, zda dotčené osoby **učinily všechno**, aby byly **zajištěny bezpečnost a ochrana zdraví**.

Nejhorší je postavení tělocvikářů a trenérů, v jejichž hodinách je riziko úrazu největší. Situaci učitelů ztížil v roce **2012 Nejvyšší soud verdiktem**, podle něhož jen **poučení o bezpečnosti nestačí**. Týkal se případu chlapce, který přišel na minigolfovém hřišti o oko. Žáci **byli poučeni** o bezpečnosti, například že nemají zvedat hůl vysoko, mají dodržovat bezpečnou vzdálenost a nevstupovat do dráhy míčku. Na padesát dětí dohlížely tři učitelky, poblíž byly dvě zdravotnice. Učitelky jim ukázaly, jak minigolf hrát, pak procházely kolem

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

skupinek žáků u jamek. Žák ale **při máchnutí holí trefil spolužáka do oka** a trvale jej poškodil. Žák sice kamaráda vyzval, aby odstoupil, ale ten se nevzdalil dostatečně.

Dva soudy nižší instance se zastaly školy, ale **Nejvyšší soud** jejich rozsudky **zrušil** s tím, že **učitelé měli střídání u jamek lépe zorganizovat, děti lépe připravit na hru**, kterou neznaly, a věnovat **vyšší pozornost dětem u jamek**, kde bylo třeba silnějšího odpalu.

Česká školní inspekce **prověřuje** bezpečnostní opatření ve školách a dodržování ostatních předpisů **rutinně** při běžných kontrolách. Pokud dojde k úrazu nebo jinému incidentu, musí rovněž **vyrazit na kontrolu**.

Inspekce v protokolu **popíše**, které předpisy a jak byly porušeny. Inspektoři pak mohou udělit **postihy** od **pokut** přes návrh na **odvolání ředitele** po návrh na **vymazání školy** ze školského rejstříku. To už jsou krajní opatření, která bývají většinou výsledkem soustavného porušování různých předpisů. Protokol má k dispozici i **zřizovatel**, který může ředitele **připravit o odměny**. S protokolem může pracovat i státní správa i orgány činné v trestním řízení.

Novodobé koncepce vztahu sportu a práva se pod tlakem početního nárůstu sportovních subjektů, komercializace a internacionalizace, začínají naplno rozvíjet až na začátku 20. století. Stejně jako dávno předtím (i dlouho potom) byly základní sledovanou oblastí **úrazy vzniklé při sportovním zápolení**. Ač se **různých teorií vyrojila od té doby spousta**, jasně vyhraněný názor na obecnou úpravu právní odpovědnosti za sportovní úrazy způsobené při výkonu sportovní činnosti, který by přijala široká veřejnost, se najít **nepodařilo**.

Shoda panuje v zásadě pouze v tom, že **beztrestnost nelze vztáhnout na všechny případy** sportovních aktivit. Rozkol už ovšem nastává při **stanovení hranic**, kdy sportovní úraz právní postih **zakládá**, a kdy **nikoliv**. Různé podmínky určení těchto hranic tak formulují autoři sportovně právní literatury i jednotlivá rozhodnutí soudů.

Odpovědnost sportovních **subjektů** však nevyplývá pouze z **obecně právních norem**, ale též z **uzavřených smluv** a **norem interní povahy**.

1.2 SEGMENTY, POVINNOSTI A PRAVIDLA VE VZTAHU K ODPOVĚDNOSTI

1) SEGMENTY ODPOVĚDNOSTI VE SPORTU

Oblast organizovaného sportu a tělovýchovy, je rozložena **do třech mezi s sebou prolínajících provozních segmentů** (bez pořadí jejich důležitosti) a to:

A ŠKOLNÍ TĚLOVÝCHOVA A SPORT

Účast je zde založena na tzv. **zákonné povinnosti**, jako součást výchovně vzdělávacího systému, a protože děti a mládež naplňují vedle své nezletilosti také kategorii tzv. **”krátkodobě svěřených osob”**, je tento segment podroben poměrně **přísné právní regulaci**, jak to ostatně, vedle **školského zákona**, vyplývá také z **Metodických pokynů MŠMT ČR k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků** a k **zabezpečování provozu a údržby** ve sportovních **zařízeních**, **dětských hřištích** a v **tělocvičnách**.

Tato metodická informace doporučuje postupy, které mají vést **k zajištění prevence ochrany zdraví a bezpečnosti** a dále při **užívání zařízení** na sportovištích. Ministerstvo je kromě školských zařízení **nepřímo adresuje i spolkům** vyvíjejícím činnost v oblasti sportu a jiných pohybových aktivit, provozovatelům všech podobných zařízení i jejich statutárním zástupcům. Mimo jiné se zde stanoví požadavky na vlastnosti **používaných nářadí**,

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

manipulaci s nimi, jejich údržbu, povinnosti, které je třeba zabezpečit pro provozování **bezpečné hrací plochy** i povinnosti provozovatele sportovních zařízení.

U každého sportovního areálu by rovněž neměl chybět zřetelně vyvěšený **návštěvní a provozní řád**.

B SPOLKOVĚ ORGANIZOVANÝ SPORT A TĚLOVÝCHOVA

Je segment determinovaný už podle znělky jen pro **spolky**, což jsou zpravidla **kluby, jednoty a svazy**, a to na podkladě zvláštní kategorie “**dobrovolného členství**”, které se stává výchozím instrumentem (podle zákona a stanov) nejen **k účasti na sportovní činnosti** vlastního členského spolku, ale také **k účasti na řízení tohoto spolku** (právo být volen do orgánů spolku a právo volit jiné do orgánů spolku apod.).

Cílem zde tedy **není dosahovat zisku** (byť i legálně může být dosažen, a také je často dosahován), ale primárně je spolkově organizovaný sport směřován (také za asistence tzv. členských příspěvků) **k uspokojování nemajetkových sportovních zájmů** svých vlastních členů, které pak jsou v hierarchii sportovních soutěží zpravidla na úrovni sportovního svazu, u části z nich selektovány do **výběru talentů** a následně **reprezentace**, kde se již dostávají majetkové – profesionální – zájmy, **za podpory z veřejných rozpočtů**.

C KOMERČNĚ PROVOZOVANÝ SPORT

Je vlastně soukromě provozovanou **úplatnou službou** v expozici **poptávky a nabídky** a v relaci **poskytovatel služby a klient**. Samozřejmě pod vlivem a tíhou takových zákonů, jako je např. **zákon na ochranu spotřebitele** apod.

I z těchto důvodů je tento segment **podroben** především režimu **zákona o obchodních korporacích**, zejména pak dále režimu **živnostenského zákona** a s ním souvisejících podzákoných předpisů.

Jimi jsou kladeny relativně **přísné limity** i na tzv. **odbornou způsobilost** poskytovatelů sportovních služeb, jakož i na **výkon** těchto sportovních služeb, které podle své povahy jsou buď **volnými živnostmi** (např. organizování soutěží) nebo **vázanými živnostmi** (např. poskytování **placených TV služeb** nebo provozování TVZ) či dokonce **koncesovanými živnostmi** (týká se jen motosportu, sportovního letectví a sportovní střelby).

Oblast tzv. “**profesionálního sportu**” je specifická tím, že ten kdo hodlá vykonávat osobně **vlastní sportovní činnost/výkon**, zpravidla ve sportovní soutěži, za předem (s pořadatelem) sjednanou nebo přislíbenou **úplatu/odměnu**, **nepotřebuje** k tomu žádné předem státní přivolení nebo **živnostenské oprávnění**. Ten kdo (ať fyzická či právnická osoba) však hodlá **najímat** či jinak **organizovat sportovní program / produkci pro jiné sportující osoby**, potřebuje k takové smluvní činnosti - nejen pro účely legality - **příslušné živnostenské oprávnění**.

2) **POVINNOSTI SEGMENTŮ ŠKOLNÍHO A ORGANIZOVANÉHO SPORTU**, které směřují svojí nabídkou vůči veřejnosti:

Každý z nás, tedy i **spolek**, je povinen si při své činnosti počínat tak, aby **nedocházelo ke škodám nebo k ohrožení zdraví či života**, a to na principu tzv. **generální prevence**, jak je vymezena již zmíněným **§ 2900 ObčZ**, a to pod tíhou civilní i trestní sankce za nedodržení této prevence.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Každé **sportoviště** nebo **sportovní areál** (ostatně jako každá jiná veřejná stavba) mohou být provozovány jen k tomu **konkrétnímu účelu**, pro které byly příslušným stavebním úřadem **povoleny**, resp. **kolaudovány**. V této souvislosti, pokud jde „o neobtěžující provoz hřiště“, také vlastník sportoviště nebo sportovního areálu musí dbát **protiimisních** opatření, jak jsou postavena na znění zákona.

Každé **kolaudované hřiště** musí být ve smyslu § 7 e) zákona č.115/2001 Sb. o podpoře sportu, na viditelném místě, opatřeno tzv. **Návštěvním řádem** (nezaměňovat s Provozním řádem), který vydává, **vlastník** zařízení nebo **s jeho souhlasem provozovatel** zařízení (je-li od vlastníka odlišný).

Hygienická pravidla (pro organizované soustředování osob nebo pro provoz hřišť) jsou zpravidla vymezena **dvojnásobem**, jak to předpokládá **Zákon o ochraně veřejného zdraví č. 258/2000 Sb.**

Pokud jde o **soustředění dětí a mládeže**, tak ze zákona vyplývá (§§ 12 a 13) **závaznost** i pro sportovní kluby a svazy, pokud organizují soustředění. Bližší podmínky „soustředění“ pak vymezuje **prováděcí vyhláška č. 106/2001 Sb.** a to pokud jde o uzavřené prostory v kompozici s další prováděcí **vyhláškou č. 410/2005 Sb.**

Poznámka. Je potřebné varovat před tím, že by případná (i “dobře míněná”) **dohoda** mezi svazem / klubem a **rodiči**, mohla – sama o sobě – **vyloučit splnění zákonných podmínek** pro provoz sportovního soustředění, a docílit tak náhradní legalitu jeho provozu. **V žádném případě!**

Jedinou možností lze spatřovat ve znění § 14 citovaného zákona, kde je deklarováno, že: „**výjimky z hygienických požadavků** je možné povolit, jen pokud tím **nebude ohrožena ochrana veřejného zdraví**.“ O povolení výjimky rozhoduje **na žádost** orgán ochrany veřejného zdraví, tedy příslušná **hygienická stanice**.

Z opatrnosti je nutné ještě dodat, že **pokud by spolek hodlal** sportovní soustředění provozovat „**komerčně**“ resp. pokud by toto sportovní soustředění bylo **určeno i pro nečleny** spolku / klienty (byť v počtu minimálním), pak pro takový provoz by musel být spolek také **nositelem** příslušného **živnostenského oprávnění** (volné sportovní živnost).

Všechna otevřená písková hřiště pak podléhají **hygienickému dohledu**, a to na pozadí velmi **specifické vyhlášky č. 238/2011 Sb.**, která mj. stanoví **hygienické limity písku** pro všechna venkovní hřiště.

Každý **spolek právně odpovídá** (pod svým názvem) **za svoji činnost**, a tedy i za svoje „**autorizované**“ **členy**, jako jsou např. **trenéři, organizátoři nebo pořadatelé**, pokud byli klubem **pověřeni** vykonávat v rámci spolku (byť i pro veřejnost) tyto funkce / činnosti, a pokud z jejich strany došlo k jejich **porušení**. Až případně svazem / klubem **zaplacenou náhradu škody** (poškozenému), pak teprve může spolek proti svému trenérovi **uplatňovat** tzv. **regresní nárok**.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

3) ZÁKLADNÍ OBEČNÁ PRAVIDLA PRO SEGMENTY ORGANIZOVANÉHO SPORTU

I když **spolkový sport není státem** (viz zákon č.115/2001 Sb. o podpoře sportu) detailně **regulován**, zrovna tak **jako svazová pravidla** pro jednotlivé sportovní odvětví, tak právě **pro nedostatek této regulace**, musí každý spolek svoje **vlastní pravidla** vytvářet na podkladě vesměs “**roztroušených**“ obecných pravidel”, jak jsou výbavou především již zmiňovaného ObčZ a také s vědomím ústavně garantované sdružovací svobody podle LZPS a dalších zákonů.

Exekutivní orgány (výbory a statutární zástupci) spolku musí vlastní sportovní činnost spolku a jeho provozu s tím spojené podrobně **vymezit instrukcemi**, a to v podobě **směrníc nebo řádů**, a zajistit nejen jejich **publikaci** uvnitř spolku, ale také jejich **uplatňování a realizaci** v běžné praxi.

Základní obecná **pravidla pro segmenty** organizovaného sportu **rozděluje** autor přednášky do **dvou bloků**:

- a) **Pravidla pro výkon sportovní činnosti a**
- b) **Pravidla provozu či užití sportoviště.**

a) PRAVIDLA PRO VÝKON SPORTOVNÍ ČINNOSTI VE SPOLCÍCH

Organizovat **činnost** v rámci spolku a pod jeho **jménem** a **odpovědností** mohou jen ty **osoby** (jako jsou trenéři, cvičitelé, komisaři, lektoři, rozhodčí, pořadatelé a další sportovní personál), které byly **autorizovány / licencovány** v příslušném sportovním odvětví / disciplině alespoň **na úrovni sportovního svazu** (viz průkazy trenérů apod. – v případě **absolventů VŠ tělovýchovného směru postačí VŠ diplom bez dalšího**, leda by konkrétní sportovní provoz vyžadoval nějakou **speciální licenci**).

Takto autorizované **osoby**, pokud byly ze strany spolku určeny k organizování jeho sportovní činnosti / programu, jsou **povinny především dodržovat tzv. sportovní pravidla**, která jsou závazná nejen pro sportovní **soutěž**, ale i **trénink, běžná cvičení i soustředění** v úměře pro cvičené **osoby** a jejich **skupiny** (jako jsou žactvo, dorost, senioři, veteráni, osoby se zdravotním postižením, sportovní “začátečníci”).

Pokud by i **došlo ke vzniku škody** (na **zdraví** nebo **majetku**) při takto organizované sportovní činnosti spolku, tak ony určené osoby **přímo neodpovídají** poškozenému (leda by šlo o exces), ale **přímou odpovědnost** má samozřejmě **spolek samotný** (pro případ skutečného zavinění má sice spolek právo na tzv. **regres vůči vlastní určené osobě**, ale až **následně** co spolek uspokojí nároky poškozeného).

Povinností každého spolku je předem **vymezit** (zveřejnit) tzv. **statusové podmínky**, za kterých se může **vlastní členstvo**, popř. i (pozvaná) **veřejnost**, zúčastnit spolkové sportovní činnosti (**průkaz zdravotního stavu**, předepsaná sportovní **výstroj** a **výzbroj** apod.), resp. kdy tato účast bude vždy **vyloučena** (např. pro **delikty** výtržnictví nebo opilství definované TZ č. 40/2009 Sb. – viz také **Návštěvní řád** apod.).

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Nastane-li **sportovní úraz**, bez ohledu na to, zda z nějaké viny nebo porušením práva, anebo jen jako **nikým nezaviněný** výsledek sportovního zápolení / nešikovnosti, i tak je nutné vždy ihned nejen **zajistit odbornou první pomoc zraněnému / poškozenému**, ale také **sepsání tzv. záznamu o úrazu**, který je **prvotním dokladem** jak pro následné režimy veřejného - zdravotního pojištění, tak pro všechny formy soukromého – úrazového / odpovědnostního / životního – **pojištění**. Pro případ **sporu** také důkazem v řízení před soudem. Každý spolek by také měl vést stálou **časovou evidenci** všech sportovních **úrazů**, které vznikly v jeho provozu, také pro účely případného **metodického školení** svého určeného personálu.

Každý spolek (svaz / klub) musí mít **úplný přehled** o svých **určených osobách**, jejich **odborné způsobilosti**, kterou musí potvrdit, jinak jim nemohl být spolkem svěřen **výkon funkce** trenéra, cvičitele, rozhodčího apod. Není-li tomu tak, pak se každý spolek vystavuje vážným “budoucím potížím”, a to na hranici **zpochybnění legality** vlastní spolkové činnosti.

Spolek, který hrubě **vybočí** nejen z **parametrů** svých vlastních **stanov a řádů**, ale vůbec z **obecných povinností** českého právního řádu může být, v relaci zákona č. **89/2012 Sb. ObčZ - § 268** - rozhodnutím soudu **zrušen**, když od 1. 1. 2012 také na každý spolek **dopadá** nový zákon č. **418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob**.

K nové úpravě posuzování „**zdravotní způsobilosti** k tělesné výchovy a sportu“ podle § **51** zákona č. **373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách** účinného od 1. 4. 2012 a k vyhlášce **391/2013 Sb. o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu** účinné od 31. 12. 2013 je podrobně pojednáno v kapitolách **1.4.5 a 1.4.6**.

I když **povinnost a odpovědnost o zjištění stavu** zdravotní způsobilosti primárně dopadá na **zájemce** o jím zvolený soukromě organizovaný sport, tak provozovatel a pořadatel **soukromě organizovaného sportu** (klub / svaz) **není tím nijak zbaven svoji odpovědnosti**, přesvědčit se, že zdravotní způsobilost zájemce (sportovce) byla odborně pro tento účel potvrzena příslušným zdravotním zařízením / poskytovatelem zdravotní služby.

V „**soutěžním sportu**“ je tato záležitost zpravidla stanovena jako podmínka **Soutěžního** (svazového) **řádu**, a to v povinnosti (sportovce, resp. jeho klubu) **předkládat** časově platné lékařské potvrzení o zdravotní prohlídce, bez které není sportovec rozhodčím připuštěn do hry nebo soutěže.

V „**mimo soutěžním prostředí**“, tedy zejména výlučně na úrovni klubové přípravy, soustředění, tréninku **není vždy** této problematice věnována náležitá **pozornost**, ač zde také dochází – zpravidla dokonce - k větší **zdravotní zátěži** sportovce, která by měla také plně korespondovat **odborně ověřené** jeho zdravotní způsobilosti (statisticky zde také dochází při přípravě - tréninku k větší úrazovosti, než v samotné soutěži).

Státem organizované a uložené (plně nebo zčásti hrazené z veřejného zdravotní pojištění) **preventivní zdravotní prohlídky** dětí, mládeže a dospělých ve smyslu § 29/5 zákona č. **48/1997 Sb.** s bližším jejich vymezením v prováděcí **vyhlášce č. 3/2010 Sb.**, mají za cíl „**včas zjistit** případné ohrožení zdraví a tak stanovit následný **léčebný režim**“ – nejsou tedy zjištěním zdravotní způsobilosti pro sport, byť jsou v některých klubech akceptovány jako „spolehlivý“ **doklad pro účast** v tzv. rekreačních formách sportu (dokonce i v některých školách pro účast žactva v předmětu tělesná výchova).

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

V rámci tzv. **zdravotních reforem** již byly schváleny nejméně **tři „zdravotní“ zákony**, které nabyly účinnosti dnem 1. 4. 2012 (k tomu datu také skončila platnost „letitého“ zákona č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu). Zákon č.373/2011 Sb. o specifických zdravotnických službách ve svém § 51 pod názvem „ Posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání, k tělesné výchově a sportu“ **vymezuje, který poskytovatel zdravotní služby / odbornosti / je příslušný k posuzování tzv. zdravotní způsobilosti.** (viz 1.4.5 a 1.4.6)

b) PRAVIDLA PRO PROVOZ SPORTOVNÍCH ZAŘÍZENÍ

V úvodu je vhodné zmínit, že **všechna sportovní zařízení / sportoviště**, ať krytá nebo otevřená, jsou v zásadě **stavbami ve smyslu stavebního zákona** (nemusí jimi však být ve smyslu soukromého práva), a proto jejich legální **existence i provoz** mohou primárně vyplývat jen z **kolaudačního rozhodnutí** nebo **souhlasu**, který určuje, k jakému účelu mohou být převážně užívána a provozována. Zapomíná se, že zákon č.115/2001 Sb. o podpoře sportu definuje **i pozemek jako sportovní zařízení**, je-li užíván pro sportovní účely.

V této souvislosti je nutné **upozornit**, že některé sportovní **svazy** provádějí tzv. **sportovní kolaudaci / licenci** (licenční řízení např. pro profesionální fotbal), jako podmínku **schválení** daného sportoviště pro konání sportovní soutěže, přičemž tuto sportovní / svazovou kolaudaci **nelze nijak zaměňovat s kolaudací** podle stavebního zákona.

Většina sportovišť, ať krytých nebo otevřených, zpravidla naplňuje definici tzv. **veřejného shromaždiště osob** (tj. nejméně pro 200 a více osob), a proto takové sportoviště musí být na více viditelných místech také **opatřeno návěstími** pro tzv. **tísňová volání** – Policie, Hasiči, Zdravotní služba, Havarijní služby (kanalizace, voda, plyn, EP).

Provozním řádem nelze sportovní zařízení / sportoviště **zužovat** pouze na sportovní nebo hrací plochu, ale je **nezbytné** takové sportovní zařízení vymežit i jeho **dalšími sektory**, jako jsou např. **šatny, hygienická zařízení, jiné klubovní místnosti**, ale i tzv. veřejně **přístupné prostory** (např. galerie, tribuny), dále **přístupové cesty**, resp. **odstavné plochy**, a současně určit režim a podmínky způsobu jejich užití.

Naopak tzv. **Návštěvním řádem** je **vlastník / provozovatel** zařízení povinen vymežit svoje **pořadatelská oprávnění** vůči všem **návštěvníkům**, a to až do takřikajíc “úrovně jeho práva” **požádat o intervenční zásah** Policie ČR přímo v zařízení. V tomto smyslu by pak Návštěvní řád měl také obsahovat systémová **opatření** k určení, za jakých **podmínek** mohou být daná sportoviště **provozována**, a v jakém **rozsahu**, a za jakých **podmínek**, budou přístupna pro **vlastní členstvo**, pro **cizí osoby** (tím jsou zpravidla míněni nájemci), tak i pro případnou (např. diváckou) **veřejnost**.

Některá **riziková sportovní zařízení** (lyžařské vleky, koupaliště, bazény, zimní stadiony apod.) podléhají **zvláštnímu pravidelnému** – státem řízenému – technickému, hygienickému, inspekčnímu **dohledu**, dozoru, **revizím** a **zkouškám**. To samé pak platí i pro všechna **rozvodná zařízení** (včetně kotlů a hromosvodů).

Vybavení sportovních zařízení (ve smyslu náradí / náčiní, technické pomůcky pro vymezení sportoviště nebo jeho trasy, ať pevně spojených se stavbou nebo tzv. přenosných / mobilních)

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

musí být také **podrobena** pravidelným odborným **prohlídkám**, revizím nebo **přezkušování** bezpečnosti jejich (dalšího) užití nebo povinného vyřazení.

Je **nutné připomenout**, abychom vyloučili případná nedorozumění, že v organizovaném sportu **NEPALTÍ** (pro účely **zbavení odpovědnosti** jeho provozovatele / pořadatele), že když hráč **podepíše**, že startuje **“na vlastní nebezpečí”** (bez současně předloženého odborného lékařského potvrzení), tak pokud by během hry „šel do eskalace či dokonce do exitu”, že provozovatel / pořadatel **UNIKNE** z odpovědnosti. **To je právně vyloučeno!**

1.3 OBČANSKOPRÁVNÍ A TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

1.3.1 OBČANSKOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Každý spolek v relaci svých **stanov a řádů** (jako každá jiná soukromá právnická osoba) je **plně odpovědný** za “svůj způsob“ organizace sportu, při dodržení kaskády různých zákonů, které se vztahují na oblast sportu. Za vytváření předpokladů a podmínek pro organizování sportu (pomineme-li valnou hromadu spolku) plně odpovídá **výbor spolku** resp. **statutární zástupci** spolku, pokud jde o **operativní řízení** a dohled nad funkčností spolkem provozovaného sportovního programu a jeho **systému**. Z toho tedy plyne, že příprava a organizace sportu ani ve spolku nemůže být stavem nahodilosti, ale plodem **systematické péče**, pravidelného ověřování, **hodnocení a kontroly**.

Autonomie sportu vs. plná odpovědnost

Problém odpovědnosti ve sportu má v zásadě **dva úhly pohledu**. Na **jedné straně** zde stojí zastánci **absolutní autonomie** sportovních vztahů na právním systému. Ti vždy argumentovali zejména tím, že sport je v podstatě „**říší**“ od práva **oddělenou**.

Druhá, početnější, skupina uznávající vztah sportu a práva nicméně připouští, že za určitých podmínek **nelze právní odpovědnost** sportovce za způsobený úraz, či dokonce smrt, **vyloučit**.

I tato koncepce je ovšem **stále diferencována** do mnoha různých přístupů. Už v osmdesátých letech minulého století uváděla literatura až 40 různých teorií **vylučujících**, nebo naopak **připouštějících**, právní odpovědnost sportovce za sportovní úraz.

Všeobecná prevenční povinnost

Princip prevence podle ObčZ je jedním z nejefektivnějších mechanismů obecného práva ovlivňující i **sportovní prostředí**. Má za cíl **předcházet úrazům** při provozování sportovní činnosti. Umožňuje dosáhnout poměrně dobrých výsledků zejména tam, kde je řešení již vzniklých následků obtížné. Projevuje se např. na úrovni zvýšení **právního vědomí** subjektů sportovně právních vztahů či ve sféře **předcházení úrazům** cestou důkladnější úrazové zábrany.

Jak ukazuje i ojedinělá česká judikatura z oblasti sportovních úrazů, **soudci** vychází ve svých rozhodnutích zejména z **obecné odpovědnosti** za škodu stanovené v § 420, odst. 1 (do 31. 12. 2013). Nově pak vychází z § 2900 a násl. ObčZ od jeho účinnosti **1. 1. 2014**, když tento § zní:

„Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného“

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Přenesení prevenční povinnosti do pravidel a předpisů sportovních asociací

Porušení sportovního pravidla je vnímáno právě jako **porušení povinnosti** počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám. Proto také **pravidla** jednotlivých **sportů** v sobě většinou **obsahují prevenční povinnosti**. Například **pravidla fotbalu** stanoví, že hráči si mají počínat „**obezřetně**“.

Stanovena je dovolená **výstroj** hráčů, povolené druhy kopaček či povinné chrániče holení. Zakázány jsou prsteny, náušnice, řetězy apod. Pravidla fotbalu nabízejí i výklad ke svým jednotlivým bodům. K pravidlu číslo 4 (výstroj hráčů) je v bodě 8 například, že hráč starší 18 let, který nosí brýle, může v utkání hrát, avšak před zahájením hry podpisem v zápise o utkání potvrdí prohlášení ve znění: „**Hraji v brýlích na vlastní nebezpečí a odpovídám i za možná zranění jiných hráčů.**“ Podobně se postupuje i v případě použití jiných ochranných pomůcek, např. masky na obličej, přilby, ortézy atd. Za hráče mladší 18 let, kteří nosí brýle, nesou **odpovědnost rodiče** hráče nebo jejich zákonní zástupci.“

Na obecnou prevenční klauzuli pamatují i **Soutěžní řády** např. FAČR, který v článku 2, bodu 4 stanoví: „**Při pořádání soutěží všeho druhu jsou účastníci soutěží i řídicí orgány soutěží povinni dbát obecných právních předpisů, zejména k zajištění pořádku a bezpečnosti při utkáních.**“

Článek 14 zase upravuje povinnost jednotlivých hráčů **informovat** se o svém **zdravotním stavu**: „**Každý hráč je povinen zabezpečit si ve svém vlastním zájmu a na své náklady informaci o své zdravotní způsobilosti ke hraní fotbalu. U hráčů mladších 18 let má tuto povinnost jejich zákonný zástupce.**“

Dále stanoví soutěžní řád, že hráč musí vlastnoručně podepsat prohlášení následujícího znění: „**Prohlašuji na základě lékařského posouzení svého zdravotního stavu, že jsem způsobilý absolvovat fyzickou zátěž fotbalových tréninků a utkání bez nebezpečí poškození svého zdraví.**“ Za hráče mladšího 18 let podepíše takové prohlášení jeho zákonný zástupce.“

Všechny kluby jsou následně povinny mít všechna **podepsaná prohlášení** (ne starší než 1 rok) k dispozici k případné kontrole, a pokud se zjistí nesrovnalosti, je jim řídicí orgán soutěže oprávněn udělit pokutu.

Odkaz na obecná ustanovení ObčZ

Zpřísnění (resp. upřesnění) prevenční povinnosti přinesl i nový ObčZ, když § 5 stanoví, že: „**Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.**“ Toto ustanovení se bude bezesporu vztahovat i na všechny profesionální i rekreační sportovce.

Zároveň je třeba si uvědomit, že **odpovědnost** sportovce za způsobený **sportovní úraz** by neměla být otázkou pouze tzv. vrcholové úrovně sportu, ale spadá pod ni (a to dokonce mnohem častěji) i sportovní činnost organizovaná na různých nižších výkonnostních úrovních, popř. neorganizovaná vůbec.

Ač nejčastěji řešenou otázkou v historii propojení práva a tělovýchovného resp. sportovního prostředí byl a je **úraz** způsobený protihráči, je nutné preventivně **předcházet škodám** i v jiných oblastech.

Praktickým příkladem jsou např. **Metodické pokyny MŠMT**:

- a) **Metodický pokyn MŠMT účinný od 1. 1. 2006 (viz příloha přednášky) k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních,**

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

jehož cílem je zdůraznit klíčová ustanovení těchto předpisů a **doporučit způsob postupu** při zajišťování bezpečnosti a **ochrany zdraví** při výchově a vzdělávání žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Tento pokyn byl sestavován právě s ohledem na možnou **aplikaci mimo rámec přímo řízených organizací**, a proto jej podpůrně mohou užívat i ostatní školy zapsané do školského rejstříku a poskytovatelé služeb souvisejících se vzděláváním a výchovou, jako např. **spolky**.

- b) **Metodický pokyn MŠMT k zabezpečování provozu a údržby ve sportovních zařízeních, dětských hřištích a v tělocvičnách** vydaný dne 13. 12. 2007. Tato metodická informace **doporučuje postupy**, které mají vést k zajištění prevence ochrany zdraví a bezpečnosti **při užívání zařízení na sportovištích**. Ministerstvo jej kromě školských zařízení nepřímou adresuje i spolkům vyvíjejícím činnost v oblasti sportu a jiných pohybových aktivit, provozovatelům všech podobných zařízení i jejich statutárním zástupcům. Mimo jiné se zde stanoví **požadavky na vlastnosti používaných náradí**, manipulaci s nimi, jejich údržbu, povinnosti, které je třeba zabezpečit pro provozování bezpečné hrací plochy i povinnosti provozovatele sportovních zařízení.

U každého sportovního areálu by rovněž **neměl chybět** zřetelně vyvěšený **Návštěvní řád a Provozní řád**.

1.3.2 TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Posuzování trestněprávní odpovědnosti má tři roviny.

Tou první je teorie **absolutní sportovní imunity** vycházející ze skutečnosti, že sport je natolik **autonomní oblastí**, že není možné do tohoto systému žádným způsobem zasahovat. Jakoby sportovní jednání **nepodléhalo** právnímu řádu neboť má své vlastní mechanismy, pomocí nichž je možno vztahy uvnitř sportu regulovat.

Oproti ní stojí **teorie striktního uplatňování právního řádu**, v níž není brán ohled na sport jako autonomní celek a z toho vyplývá, že jakékoliv protiprávní jednání bude posuzováno **obecnými předpisy**. V případě zranění pak nebude zohledněno hledisko určitého rizika, které s sebou sportovní činnost přináší.

Třetí způsob posuzování trestní odpovědnosti je určitou **kombinací uvedených teorií** avšak bez možnosti je jednoznačně vymezit.

Role sportovních pravidel a sankční mechanismy

Kvalitní úprava sportovních pravidel je tedy **nezbytnou součástí regulace** každého druhu sportovní činnosti. Nejsou sice obecně závazná, ale pro daný sport jsou limitující a rozhodná. Upravují nejen **technické a organizační záležitosti**, ale jejich hlavním účelem je **stanovení chování sportovců**. Samozřejmě, že v praxi bude spojena trestní odpovědnost s dodržováním pravidel, ale konkrétní praktické příklady a judikatura ukazují, že základním předpokladem trestní odpovědnosti **nemusí být vždy jednání**, které pravidla porušilo. Vzhledem k postavení **obecných soudů** a dále **autonomních soudních** (rozhodčích a disciplinárních) **orgánů** a **komisí** uvnitř sportovních asociací dochází automaticky i tzv. **dvojkolejnosti trestání** sportovních deliktů.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Dělení trestněprávní odpovědnosti

Dá se říci, že na základě dosavadní praxe se **rozděluje** trestněprávní odpovědnost na **3 základní skupiny**:

- a) Trestněprávní odpovědnost **za úrazy** (téma této přednášky)
- b) Protiprávní jednání mající charakter **hospodářské trestné činnosti** (korupce a sázky)
- c) Protiprávní činy **pořadatelů a návštěvníků** sportovních utkání (chuligánství, jednání ohrožující zdraví, život, bezpečnost, pořádek a majetek)

a) TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST ZA ÚRAZY

Základním rozdělení odpovědnosti za úraz je rozdělení charakteru sportovní činnosti a to na sporty **individuální** (lyžování, dostihy, automobilový sport), **kolektivní** (fotbal, hokej, ragby) a dále na sporty **kontaktní a ostatní**. Zvláštní kapitolou jsou **bojové sporty**, jejichž podstatou a předpokladem je přímý střet účastníků, a které svým charakterem mohou vyvolávat otázku zákonnosti.

Odpovědnost za úraz ve sportu byla patrně první otázkou vztahu sportu a práva, která kdy byla řešena. Je sportovec za svůj čin **přímo, či nepřímo** způsobující zranění poškozeného právně **odpovědný** a za jakých okolností je naopak jeho **odpovědnost vyloučena**?

I když problém sportovních úrazů poutá značnou pozornost odborníků i laické veřejnosti spoustu let, nalézt univerzální pravidlo, které by zcela jasně říkalo, kdy odpovědnost za sportovní úraz nastupuje, se dosud nepodařilo a patrně ani nepodaří. Problém právní odpovědnosti ve sportu totiž nelze řešit **bez poznání příčin úrazů**, s **individuálním přístupem** ke každému takovému **případu** a často i s aplikací interních norem např. sportovními pravidly.

Až po **zvážení všech okolností** může být jasnější, jestli úraz vznikl výlučně jako důsledek **protiprávního chování** obviněného, nebo došlo k úrazu i v důsledku chování **poškozeného**.

Klíčovou roli by samozřejmě měl hrát i fakt, zda v konkrétním případě **došlo, či nedošlo k porušení pravidel** daného sportu. Trestněprávní odpovědnost je spojena také se zákonnou úpravou **skutkových podstat** jednotlivých trestných činů a s jejím naplněním.

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. trestné činy proti zdraví a životu upravuje v **§§ 141 – 148 a § 158**:

§ 141 **Zabití**. Kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, bude potrestán trestem odnětí svobody na tři léta až deset let.

§ 143 **Usmrcení z nedbalosti**. Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

Trestné činy proti zdraví § 145 **Těžké ublížení na zdraví**. Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

§ 146 **Ublížení na zdraví.** Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. 146a Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky. Kdo jinému úmyslně způsobí ublížení na zdraví v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženého jednání poškozeného, bude potrestán trestem odnětí svobody až na jeden rok.

§ 147 **Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti.** Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

§ 148 **Ublížení na zdraví z nedbalosti.** Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

§ 158 **Rvačka.** Jedná se situace, kdy dojde ke rvačce mezi sportovci samými, případně mezi sportovci a diváky nebo diváky samotnými. Tato poslední situace patří již do oblasti diváckého násilí na stadionech, o kterém pojednávají další kapitoly.

Okolnosti vylučující protiprávnost jsou zakotveny v §§ 28 až 31 TrZ. Jedná se o:

**nutnou obranu,
svolení poškozeného,
přípustné riziko,
výkon dovolené činnosti,
výkon povolání a výkon práva a
sportovní riziko.**

Vzhledem k tomu, že česká sportovně právní doktrína v oblasti občanskoprávní a trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy je až na **ojedinělé články Michala Králíka**, téměř nulová, je nutné zkoumat především závěry české **soudní praxe** a vydaných **judikaturních rozhodnutí** Nejvyššího soudu ČR. (podrobně upraveno v **kapitole 1.5.2**)

ODPOVĚDNOST PEDAGOGA ZA ÚRAZ ŽÁKA / STUDENTA

Jednání pedagoga mající za následek úraz studenta, nad nímž vykonává dohled, **může být způsobilé** naplnit skutkovou podstatu trestného činu **těžkého ublížení na zdraví** dle § 147 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „Trz“) anebo **ublížení na zdraví z nedbalosti** dle § 148 TrZ.

Pro rozlišení zda a případně jaká skutková podstata byla jednáním pedagoga naplněna, je nezbytné **posouzení intenzity** poškození zdraví a rovněž porušení **jaké důležité povinnosti** pedagoga vedlo k ublížení na zdraví. Platí totiž, že za naplnění skutkové podstaty trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 TrZ **není možné mechanicky považovat každé**

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

jednání, jímž dojde k porušení jakéhokoliv předpisu, ale jen takové povinnosti, jestliže jejím porušením může snadno dojít k ublížení na zdraví.

Jak ve vztahu k **pedagogickým pracovníkům** judikoval Nejvyšší soud, vzhledem k **obecnosti a nekonkrétnosti vymezení povinností** uvedených jak v **zákoníku práce**, tak ve **vyhlášce**, nelze dovodit, že jejich porušení má bez dalšího za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví a že může k takovému následku dojít.

Ublížení na zdraví z nedbalosti bude tedy dle citovaného judikátu v praxi **školských zařízení** spíše výjimkou, neboť zde nebude dán předpoklad porušení konkrétně vymezené povinnosti vyplývající pachateli z jeho povolání nebo uloženou mu podle zákona, jenž může mít za následek ublížení na zdraví.

Ne každé porušení důležité povinnosti přitom **zakládá** dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu **trestní odpovědnost**. Za porušení důležité povinnosti lze považovat jen porušení takové povinnosti, **jejíž porušení má za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví**, kde tedy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku. **Názorné vodítko** pro posouzení trestní odpovědnosti školského pracovníka nalezneme v usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. **6 Tdo 235/2003** ze dne 30. 7. 2003, ve kterém bylo judikováno: *„Pokud obviněná Mgr. A. Ř. dovolila jí svěřeným žákům koupat se na místě **potencionálně nebezpečném** (v prostoru jezu), **tolerovala** jejich výše popsané **rizikové činnosti** (skákání do vody a potápění se v prostoru jezu - pozn. autora) a **nevykonávala nad nimi náležitý dozor**, přičemž v důsledku toho došlo k utonutí jednoho z žáků, **naplnila tím všechny zákonné formální a materiální znaky zmíněného trestného činu** (těžké újmy na zdraví - pozn. autora).“*

Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí potvrdil správnost závěrů odvolacího soudu, který poukázal na **náročnost pedagogického dohledu** nad dospívající mládeží, když judikoval, že: *„Povinností obžalované bylo počínat si tak, aby ke škodě na zdraví jejich svěřenců **nedocházelo**, přičemž s ohledem na to, že se jednalo o zdravé a přiměřeně sebevědomé děti ve věku kolem patnácti let, **bylo její povinností upravit program** výletu právě tak, aby k možným škodám **nedošlo**. Je přitom obecně známou skutečností, že zejména chlapci tohoto věku (zvláště v přítomnosti dívek) mají **tendence přeceňovat své schopnosti**, a naopak jejich rozumové schopnosti jim **ne vždy umožní rozpoznat hrozící nebezpečí**. Právě s těmito okolnostmi měla také obžalovaná (jako graduovaný pedagog) **počítat**.“*

Jakkoliv by si výše nastíněná problematika zasloužila **zevrubnějšího zpracování**, i z tohoto krátkého exkurzu se podává, že **pro vznik odpovědnosti pedagogického pracovníka** za úraz žáka na školním výletě **bude nutné prokázat**, zda a jakou **konkrétní důležitou** zákonnou povinnost **porušil**, zda došlo ke vzniku **škody** a zda v kontextu dalších událostí mělo právě toto porušení povinnosti za následek vznik škody. **Při absenci** jakéhokoliv z těchto znaků pak **nebude pedagogický pracovník za úraz studenta odpovědný**.

ÚRAZ VE SPORTU A NÁHRADA ŠKODY (více v kapitole 1.4.1 níže)

Celkově je možné konstatovat, že na úrovni **profesionálního sportu**, bude vzhledem k vysokým pojistkám hráčů k soudním sporům ohledně náhrady škody vzniklé úrazem způsobeným protihráčem patrně i v budoucnosti docházet pouze **minimálně**.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Četnost případů z posledních let ovšem napovídá, že zcela jiná by mohla být situace na úrovni **amatérské**, kde už několik poškozených sportovců s náhradou škody u **soudu uspělo**. Dá se předvídat, že v této oblasti poroste četnost s právním vědomím sportovců a medializací jednotlivých případů. Úspěšnost žalobců - poškozených sportovců – podnítl další osoby k odškodnění za svá zranění cestou žalobami u občanskoprávních soudů. Je ale patrné, že u soudu by neměl končit každý faul končící zraněním. Mělo by jít pouze o zákroky, které očividně míří proti pravidlům daného sportu, stejně jako je tomu podle ustálené judikatury v zahraničí.

Podřídit by se, měly tomuto trendu také sportovní svazy a asociace. Měly by se snažit co nejvíce **zdokonalit pravidla svého sportu** a v disciplinárních rádech upravit sankce tak, aby se sportovec například mohl dovolávat **odškodnění** přímo prostřednictvím disciplinárního (či arbitrážního) řízení.

K takovým rozhodnutím by pak soudní orgán případně přihlížel jako k jedné z klíčových okolností pro své vlastní rozhodnutí v otázce právní odpovědnosti sportovce za vzniklý sportovní úraz a při náhradě škody.

1.4 PRÁVNÍ RÁMEC ODPOVĚDNOSTI

- 1.4.1 **Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (ObčZ)**
- 1.4.2 **Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (ZP)**
- 1.4.3 **Vyhláška č. 263/2007 Sb.**, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.
- 1.4.4 **Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (TrZ)**
- 1.4.5 **Zákon o specifických zdravotních službách č. 373/2011 Sb.**, § 51 Posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání, k tělesné výchově a sportu
- 1.4.6 **Vyhláška MZ 391/2013 Sb.** o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu
- 1.4.7 **Metodický pokyn MŠMT** účinný od 1. 1. 2006 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních
- 1.4.8 **Směrnice MZ** o péči při provádění tělesné výchovy, sportu a branně sportovní činnosti z roku 1981
- 1.4.9 **Metodika k náhradě nemajetkové újmy na zdraví** (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku). Dostupná z www.nsoud.cz.

1.4.1 **Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (ObčZ)**

Odkaz na web Zákony pro lidi je:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast4>

ODPOVĚDNOST = PREVENCE §§ 2009 a násl.

Každému z nás a to ať ji jako osobě fyzické (FO) pedagogům, trenérům a cvičitelům nebo osobě právnické (PO), tedy i sportovním spolkům, ObčZ ve svém **§ 2900 preventivně ukládá povinnost**, aby svoji činnost vykonával tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, životě nebo majetku třetích osob: *„Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného“*.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Do účinnosti platného ObčZ (1. 1. 2014) toto upravoval § 415 starého ObčZ. V porovnání s předchozím stavem ponechává ObčZ úpravu odpovědnosti za škodu do značné míry zachovánu.

V rámci prevence zavádí § 2901 povinnost **zakročit na ochranu jiného i tomu, kdo má možnost hrozící újmu odvrátit**. Pro porušení zákonné povinnosti je počítáno s domněnkou nedbalosti, konkrétně § 2091 a následující, odlišná úroveň se dokazuje.

Zavádí se i přísnější režim pro toho, kdo dává najevo **zvláštní znalosti, dovednosti nebo pečlivost**, či zaváže-li se k takovéto činnosti a neuplatní-li toho, má se za to, že jedná nedbale. V § 2910 ObčZ se stanoví, že: *„Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil.“*

Takto ObčZ uvádí dva typy odpovědnosti za škodu:

První, kdy škůdce zasáhne do absolutních práv poškozeného – v takovém případě má povinnost vždy nahradit, co tím způsobil.

Druhou, kdy škůdce zasáhl do jiných práv poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

NÁHRADA ŠKODY = MAJETKOVÉ A NEMAJETKOVÉ ÚJMY §§ 2894 – 2971

Nově se v ObčZ od roku 2014 upravuje způsob náhrady škody. Nejdříve se podle § 2951 škoda nahrazuje uvedením **do předešlého stavu** a až **poté náhradou v penězích**. Velkou změnu představuje § 2955, který umožňuje soudu určit **výši náhrady škody**, nelze-li tak jinak přesně určit. (viz 1.4.9 Metodika NS ČR k náhradě nemajetkové újmy na zdraví)

ObčZ nově § 2960 přísněji upravuje i **režim náhrady škody**, kdy škůdce hradí i **účelně vynaložené náklady** spojené s péčí o domácnost poškozeného. Možné je i stanovení zálohy. ObčZ dále rozeznává i další **zvláštní druhy odpovědnosti** za škodu. Jedná se například o škodu způsobenou **zvířetem** §§ 2933 – 2935, škodu způsobenou **věcí** §§ 2936 – 2938 nebo, škodu způsobenou **informací nebo radou** podle § 2950: *„Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobil-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou za odměnu v návaznosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.“*

Náhrada za újmu na zdraví a odškodnění pozůstalým = zrušení tabulek! Podrobně v kapitole 1.4.9

ObčZ již žádné **tabulky neobsahuje** a **neomezuje soudce** v tom, aby určil spravedlivou náhradu po zohlednění veškerých okolností případu. Po přijetí návrhu tedy soudy **přestanou vycházet z příliš nízkých částek určených vyhláškou**.

Navíc budou soudy moci lépe přizpůsobit **výši náhrady relevantním okolnostem** a rozlišovat např. zda k amputaci končetiny došlo u vědce, anebo talentovaného sportovce; zda pozůstalý manžel, který má být odškodněn, s manželkou již nežil patnáct let, anebo s ní naopak měl velmi blízký celoživotní vztah apod.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Porušení zákonné povinnosti má jiné důsledky než porušení povinnosti smluvní. Při porušení povinnosti stanovené **zákonem** se totiž u škůdce již rovnou předpokládá **zavinění** (ve formě nedbalosti; úmysl je i tak třeba prokázat), jakožto jeden z předpokladů pro nárok na náhradu škody.

Škůdce se může **vyvinít**, prokáže-li, že **vynaložil veškerou péči** dle výše uvedených kritérií pečlivosti, tj. hlediska průměrného člověka nebo odborníka.

Naopak **úprava smluvní odpovědnosti** za škodu se odklonila od konceptu odpovědnosti za zavinění a přiklonila se k **odpovědnosti za výsledek** s velmi omezenými možnostmi liberace. Při porušení povinnosti stanovené **smlouvou** tak **nahradí** škůdce škodu **bez ohledu na své zavinění** (tzn., že se nemůže zprostit viny pouze prokázáním, že vynaložil takovou pečlivost, jakou lze od něj důvodně očekávat)

1.4.2 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (ZP)

Odkaz na web Zákony pro lidi:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#cast13>

Základní povinnosti zaměstnanců vyplývajících z pracovního poměru nebo dohod konaných mimo pracovní poměr a **zvláštní povinnosti některých zaměstnanců**.

§ 301 Zaměstnanci jsou povinni:

a) pracovat řádně podle svých sil, znalostí a schopností, **plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy** a spolupracovat s ostatními zaměstnanci,

b) využívat pracovní dobu a výrobní prostředky k vykonávání svěřených prací, **plnit kvalitně a včas pracovní úkoly**,

c) **dodržovat právní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané; dodržovat ostatní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané, pokud s nimi byli řádně seznámeni**,

d) řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

1.4.3 Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

Odkaz na web Zákony pro lidi:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263>

Katalog základních zákonných povinností pedagogických pracovníků aplikovatelný např. na počínání na školním výletě je pak v obecné rovině mimo prevenční povinnosti dle ObčZ vymezen v **§ 301 zák. č. 262/2006 Sb., zákoníku práce** ve spojení s **vyhláškou č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí** (dále jen „vyhláška“).

Vyhláška ve svém **§ 6 odst. 4 stanoví**, že: „*Pedagogický pracovník vykonává podle pokynů ředitele dohled i mimo školu a školské zařízení, zejména při kurzech, exkurzích a jiných*

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

činnostech vyplývajících ze školních vzdělávacích programů nebo učebních dokumentů, při účasti na soutěžích, přehlídkách, případech při jejich přípravě a na jiných akcích organizovaných školou nebo školským zařízením“.

Konkretizace povinností pedagogických pracovníků je pak věci **vnitřních směrnic dané školy** a především pokynů ředitele.

Odpovědnost za porušení výše uvedených norem je konstruována jako **odpovědnost subjektivní**, k jejímu vzniku bude tedy nutné mimo zásahu do absolutního práva (zdraví), vzniku škody a příčinné souvislosti prokázat **zavinění škůdce**. To je možné zejména v případě **nedůsledného dodržování pokynů ředitele** školy stran bezpečnosti na školní akci či **nedostatečný dohled** nad počínáním studentů, které však může mít za následek vznik škody (úrazu).

Každý případ je však nutné posuzovat **individuálně s ohledem jak na kvalifikaci** a praxi odpovědné osoby, tak na chování poškozeného a objektivní okolnosti mající vliv na vznik škody.

Při prokázání zaviněného vzniku škody na zdraví pak bude pedagog (škůdce) povinen k **náhradě škody**, jejíž výše bude stanovena dle metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku).]

1.4.4 **Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (TrZ)**

Odkaz na web Zákony pro lidi:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast1>

Trestněprávní odpovědnost §§ 12 a následující. Podrobně v kapitole 1.3.2

1.4.5 **Zákon o specifických zdravotních službách č. 373/2011 Sb., (výťah ze zákona č.373/2011 Sb., jehož účinnost nastala dnem 1. 4. 2012)**

Odkaz na web Zákony pro lidi:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-373#hlava4>

§ 51 Posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání, k tělesné výchově a sportu

(1) Zdravotní způsobilost ke vzdělávání posuzuje a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti vydává registrující poskytovatel. Posuzujícím lékařem je **lékař se způsobilostí v oboru praktický lékař pro děti a dorost** nebo v oboru **všeobecné praktické lékařství**, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak.

(2) Jestliže se praktické vyučování nebo praktická příprava uskutečňuje

a) **na pracovištích právnických nebo fyzických osob**, vydává lékařský posudek o zdravotní způsobilosti osoby připravující se na povolání před jejím zařazením na praktické vyučování nebo praktickou přípravu a v jejich průběhu **poskytovatel pracovně lékařských služeb této osoby**,

b) pouze **ve škole nebo školském zařízení**, vydává lékařský posudek o zdravotní způsobilosti osoby připravující se na povolání před jejím zařazením na praktické vyučování a v jeho průběhu poskytovatel **pracovně lékařských služeb školy**,

b) na pracovištích osob uvedených v písmenu a) a ve škole nebo školském zařízení, vydává lékařský posudek o zdravotní způsobilosti osoby připravující se na povolání před jejím

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

c) zařazením na praktické vyučování nebo praktickou přípravu a v jeho průběhu poskytovatel **pracovně lékařských služeb osob uvedených v písmenu a).**

(3) Zdravotní způsobilost k

a) **tělesné výchově** v rámci vzdělávacích programů a uvolnění z vyučování v předmětu tělesná výchova a **ke sportu** pro všechny posuzuje a lékařský posudek vydává **registrující poskytovatel,**

b) **výkonnostnímu sportu** v organizovaných sportovních soutěžích posuzuje a lékařský posudek vydává **registrující poskytovatel** nebo **poskytovatel v oboru tělovýchovné lékařství,**

c) **vrcholovému sportu,** ke sportovní **reprezentaci státu** a její přípravě posuzuje a lékařský posudek vydává poskytovatel v oboru **tělovýchovné lékařství;** vrcholovým sportem pro účely tohoto zákona se rozumí oblast sportu, která zahrnuje státní sportovní reprezentaci a přípravu talentovaných sportovců k této reprezentaci, kterými jsou členové resortních sportovních center nebo sportovních center mládeže a obdobných zařízení pro přípravu sportovců,

d) **vzdělávání ve školách se zaměřením na sport** a tělesnou výchovu a v průběhu výuky posuzuje a lékařský posudek vydává **poskytovatel v oboru tělovýchovné lékařství.**

(4) **Právnícká osoba** vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, kde se uskutečňuje vzdělávání, jehož součástí je praktické vyučování nebo praktická příprava, **hradí posuzování zdravotní způsobilosti žáků střední školy nebo studentů vyšší odborné školy, včetně lékařských prohlídek.**

§ 52 Prováděcí právní předpis stanoví

a) postupy při zajišťování lékařských prohlídek, **druhy, četnost a obsah** lékařských prohlídek nezbytných pro zjištění zdravotního stavu posuzované osoby a posuzování zdravotní způsobilosti včetně rozsahu odborných vyšetření,

b) **seznam nemocí, stavů nebo vad,** které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k vzdělávání nebo v průběhu vzdělávání, ke sportu, tělesné výchově nebo jiné činnosti,

c) náležitosti lékařského posudku ve vztahu k posuzované činnosti.

1.4.6 **Vyhláška MZ č. 391/2013 Sb. o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu** (Kompletní vyhláška je přílohou přednášky č. 1 a odkaz na web Zákony pro lidi je:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-391>

Od 1. 4. 2012 je účinný zákon č. **373/2011 Sb.** o specifických zdravotních službách, který mj. ve svém **§ 51** vymezil, **který poskytovatel** zdravotní služby (odbornosti) je příslušný k posuzování tzv. zdravotní způsobilosti:

a) pro účely **výuky v předmětu tělesná výchova,** včetně uvolnění z této výuky,

b) pro účely **výkonnostního sportu** v organizovaných sportovních soutěžích,

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

- c) pro účely **vrcholového sportu a ke sportovní reprezentaci**,
- d) pro účely **vzdělávání ve školách zaměřených na sport a tělesnou výchovu**,

když k tomu bylo MZd ČR (zákonem) **zmocněno vydat prováděcí právní předpisy** (vyhlášky). To se stalo až **25. 11. 2013**, kdy byla **editována vyhláška č.391/2013 Sb.** o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu **s účinností od 31. 12. 2013** (tato vyhláška ruší např. soubor tří směrnic či výnosů z let před rokem 1990)

1. Vyhláška reguluje především **druhy, četnost a obsah lékařských prohlídek** zájemců o sport, které definuje (zejména pro všechny formy organizovaného sportu a TV) v triádě:

- a) **vstupní prohlídka** = vždy před prvním vstupem do systému organizovaného sportu
- b) **pravidelná lékařská prohlídka** = závazná pro všechny formy organizovaného sportu (s platností na 1 rok)
- c) **mimořádná lékařská prohlídka** = vždy v případě změny zdravotního stavu nebo po úrazu

Vyhláška dále připouští tzv. **jednorázovou lékařskou prohlídku** jak pro organizovaný, tak pro neorganizovaný sport, není-li zjevně soutěžní či dokonce vrcholový!

2. Pro registrované poskytovatele zdravotní služby (ať tzv. všeobecně-**praktické**, anebo tzv. **specifické** z oblasti tělovýchovného lékařství), resp. pro jejich odborný postup pro zjišťování zdravotního stavu (pojištěnce = pacienta, přesněji **zájemce o sport**), přináší vyhláška **2 přílohy**, a to:

- a) **příloha č. 1** = Soubor **5 okruhů** tzv. "**zdravotně náročných sportovních disciplín**",
- b) **příloha č. 2** = Soubor **12 okruhů** s celkem **66 nemocí**, vadami či jinými stavy,

které **vylučují** nebo **omezují** zdravotní způsobilost ke sportu nebo tělesné výchově.

A) Každému z nás, tedy i **sportovnímu spolku**, i nový občanský zákon č.89/2012 Sb. ve svém § 2900 preventivně ukládá povinnost, aby svoji **činnost vykonával tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, životě nebo majetku** (třetích osob). Dále pak, i na spolek, který, **byť i se souhlasem rodičů**, do svého sportovního programu zahrnuje jimi "**krátkodobě svěřenou nezletilou mládež**", dopadá odpovědnost (**za výkon dohledu**) - nehledíc na další speciální odpovědnost za "vlastní provoz" (stav sportovního zařízení, náradí apod.).

V těchto souvislostech je **základním předpokladem vstupu do "organizovaného sportu"** zjištění = posouzení **osobní zdravotní způsobilosti** - a to také ve vazbě na **očekávanou zátěž** nejen zvolené **sportovní disciplíny**, ale i jejího (výkonnostního) **stupně** provozování.

I když povinnost = odpovědnost o zjištění stavu zdravotní způsobilosti **primárně dopadá na zájemce** o "jím zvolený soukromě organizovaný sport", tak "provozovatel = pořadatel" **soukromě organizovaného sportu** (klub / svaz) **není tím nijak zbaven** svoji odpovědnosti se (kontrolně) přesvědčit, že zdravotní způsobilost zájemce (sportovce) byla odborně pro tento účel potvrzena příslušným zdravotním zařízením / poskytovatelem zdravotní služby.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

V "soutěžním sportu" je tato záležitost zpravidla stanovena jako podmínka **soutěžního / svazového řádu**, a to v povinnosti (sportovce, resp. jeho klubu) **předkládat** časově platné lékařské potvrzení o zdravotní prohlídce, **bez které není sportovec rozhodčím připuštěn** do hry – utkání – soutěže - turnaje.

V "mimo soutěžním prostředí", tedy zejména výlučně na úrovni **klubové přípravy**, soustředění, tréninku **není vždy této problematice věnována náležitá pozornost**, ač zde také dochází – zpravidla dokonce - **k větší zdravotní zátěži** sportovce, která by měla také plně korespondovat "odborně ověřené jeho zdravotní způsobilosti" (statisticky zde také dochází při přípravě **k větší "úrazovosti"**, než v samotné soutěži) .

B) Státem organizované a "uložené" (tedy také plně nebo zčásti hrazené z veřejného zdravotního pojištění) **časové - periodické preventivní zdravotní "prohlídky" dětí, mládeže a dospělých** ve smyslu § 29, odst. 5 zákona č.48/1997 Sb. (s bližším vymezením ve vyhlášce), mají za cíl toliko "**včas zjistit případné ohrožení zdraví** a tak stanovit následný léčebný režim" - nejsou tedy zjištěním zdravotní způsobilosti pro sport, byť jsou v některých klubech mylně "akceptovány" jako "spolehlivý" doklad pro účast v tzv. rekreačních formách sportu (dokonce i v některých školách pro "účast žactva v předmětu tělesná výchova").

I když zákon č.115/2001 Sb. o podpoře sportu definuje "všechny formy sportu" jako "**veřejně prospěšnou činnost**", tak ověření zdravotní způsobilosti pro sport (nyní v expozici zcela nové vyhlášky č.391/2013 Sb.) - bohužel - jest v expozici **§ 15, odst. 14 zákona č.48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění** vyjádřením "jen" osobního zájmu či žádosti, které nesměruje "k zachování nebo ke zlepšení zdravotního stavu", a proto musí být **plně hrazeno pojištěncem**, resp. zájemcem o sport, tedy **bez účasti veřejného zdravotního pojištění!**

C) Pro úplnost se dodává, že s účinností od 1. 1. 2014 byla také **novelizována** (pod č.422/2013 Sb.) **vyhláška č.106/2001 Sb.** o "hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti", a to i potud, že do ní byl vložen (jaksi "konkurenčně" ke znění vyhlášky č.391/2013 Sb.) "Vzor posudku o zdravotní způsobilosti dítěte k účasti na zotavovací akci a škole v přírodě". **Bez komentáře...**

Za toto **jedinečné praktické srovnání** patří dík nejlepšímu právníkovi v oblasti sportu a práva panu JUDr. Alexandru Vachtovi z PTU Praha.

1.4.7 Metodický pokyn MŠMT účinný od 1. 1. 2006 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

Kompletní Metodický pokyn MŠMT je přílohou přednášky č. 1 a odkaz na web MŠMT je: <http://www.msmt.cz/sport/metodicky-pokyn-k-zajisteni-bezpecnosti-a-ochrany-zdravi>

Metodický odkaz MŠMT

MŠMT zpracovalo **na základě požadavku ředitelů** škol a školských zařízení, kteří po zrušení předešlého metodického pokynu požadovali vytvoření nové úpravy, metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT.

MŠMT doporučuje ředitelům a zřizovatelům ostatních škol a školských zařízení, aby metodického pokynu využili **při tvorbě vlastních předpisů** k zajištění bezpečnosti a ochrany

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Tento pokyn byl sestavován právě s ohledem na možnou **aplikaci mimo rámec přímo řízených organizací**, a proto jej podpůrně mohou užívat i ostatní školy zapsané do školského rejstříku a **poskytovatelé služeb souvisejících se vzděláváním a výchovou**.

Poznámka autora přednášky

Tento MP **není nijak závazný pro nositele soukromě organizovaného sportu** (tedy kluby x svazy), ale může být pro ně **inspirací pro určení vlastních pravidel zdravotní prevence** pro jimi organizovaný sport a pro všechny věkové kategorie, nejen pro děti a mládež.

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Výtah důležitých ustanovení z Metodického pokynu:

Cílem metodického pokynu je **zdůraznit klíčová ustanovení těchto předpisů a doporučit způsob postupu při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů** (dále jen "žák") ve školách a školských zařízeních.

Čl. 1 Předmět a rozsah úpravy

(1) Tento metodický pokyn stanoví **postupy** vedoucí k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve školách a školských zařízeních (dále jen "škola").

Čl. 2 Předcházení rizikům

(1) **Školy zajišťují** bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a výchově. Zároveň **přihlíží k věku žáků, jejich schopnostem, fyzické a duševní vyspělosti a zdravotnímu stavu**.

(4) Ředitel školy vydá **školní řád**;

Čl. 3 Povinnosti žáků

Žáci jsou **povinni** na úseku zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví zejména

a) **dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy** k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,

b) **plnit pokyny zaměstnanců škol** vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

Čl. 5 Zdravotní předpoklady

(1) Školy se řídí ustanoveními **zvláštních předpisů**, jež se týkají zjišťování zdravotního stavu žáků a jejich zdravotní způsobilosti pro příslušný obor vzdělání.

(3) **Zákonní zástupci nezletilých žáků a zletilí žáci** jsou povinni **informovat školu o změně zdravotní způsobilosti**, zdravotních obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání nebo na účast na akcích podle odstavce 2.

(4) **Změny zdravotního stavu**, ke kterým dojde v průběhu vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a které mohou mít vliv na zapojení žáka do prováděných činností, **oznamují žáci okamžitě příslušnému pedagogickému pracovníkovi**.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Čl. 9 Poučení žáků

(1) Škola zajistí, aby žáci byli **poučeni o možném ohrožení zdraví a bezpečnosti** při všech činnostech, jichž se účastní při vzdělávání nebo v přímé souvislosti s ním.

(2) Dokladem o provedeném poučení je **záznam poučení** (např.: v třídní knize), přílohou je osnova poučení.

Čl. 10 Dozor nad žáky

(1) Školy jsou povinny vykonávat podle zvláštních předpisů nad nezletilými žáky **náležitý dohled**.

Čl. 13 Tělesná výchova

Při výuce tělesné výchovy dodržuje škola platné rámcové vzdělávací programy a didaktické zásady. **Bezpečnost žáků při tělesné výchově zajišťuje pedagogický pracovník po celou dobu vyučování.**

Čl. 14 Výuka plavání

Čl. 15 Lyžařský výcvik

Čl. 16 Sportovně turistické kurzy

Čl. 17 Koupání

Čl. 18 Bruslení

Čl. 19 Bezpečnost žáků při soutěžích a přehlídkách

Čl. 21 Úrazy žáků

Čl. 22 Evidence úrazů žáků

Čl. 23 Statistické zjišťování školní úrazovosti se provádí podle zvláštních předpisů. 41)

Čl. 24 Odpovědnost za škodu při úrazech žáků

Čl. 25 Sledování úrazovosti žáků

Tento pokyn nabývá účinnosti dne 1. ledna 2006.

JUDr. Petra Buzková, v. r. ministryně

1) Pokud jde o pojem "**dohled**" (užívaný občanským zákoníkem a zákonem č. 561/2004 Sb.) a pojem "**dozor**" (užívaný pracovním řádem), je nutné uvést, že pojem "**dohled**" je **obecným zákonným pojmem**, zatímco pojem "**dozor**" je **pojmem užívaným pouze v oblasti školství**. Z hlediska praktického i právního však v těchto pojmech **není žádný rozdíl** (viz právní výklady MŠMT).

1.4.8 **Směrnice MZ** ze dne 28. 2. 1981 O PÉČI O ZDRAVÍ PŘI PROVÁDĚNÍ TĚLESNÉ VÝCHOVY, SPORTU A BRANNÉ SPORTOVNÍ ČINNOSTI (výťah – kompletní směrnice viz odkaz na web a příloha přednášky č. 2)

<http://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=34984&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

Ministerstvo zdravotnictví ČSR **stanoví** podle § 70 odst. 1 písm. c) zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu:

§ 1 Organizace péče o zdraví při provádění **tělesné výchovy, sportu a branně sportovní činnosti**

(1) Podle těchto směrnic se **poskytuje péče o zdraví při provádění tělesné výchovy, sportu a branně sportovní činnosti**, a to při jejich **masovém** rozvoji a v oblasti základního,

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

specializovaného i vrcholového sportovního tréninku a závodění a státní reprezentace (dále jen "zdravotní péče").

(3) Zdravotní péči poskytují:

- a) **obvodní lékaři** územní a závodní, obvodní dětské lékaři a lékaři dorostového oddělení nemocnic s poliklinikou;
- b) **tělovýchovně lékařská oddělení** nemocnic s poliklinikou II. typu a III. typu
- f) **zdravotnická pracoviště** orgánů a organizací zúčastněných **na provádění tělesné výchovy a sportu.**

1.4.9 **Metodika NS ČR k náhradě nemajetkové újmy na zdraví** (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku). Metodiku vzalo občanskoprávní a obchodní kolegium dne **12. 3. 2014** na vědomí.

Ustanovení § 2958 ObčZ je vystavěno na zásadě **plného odčinění nemajetkových újem** na zdraví, resp. na určení **výše náhrady** podle zásady slušnosti; v souvislosti s tím byla k 1. 1. 2014 **zrušena vyhláška č. 440/2001 Sb.**, o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění.

Spravedlivý a rozumný výklad takové úpravy, která postrádá jakákoliv bližší kritéria pro stanovení výše náhrady, vyžaduje podrobnější konkretizaci a **nastavení základních východisek**, aby soudní praxe mohla dospět k vzájemně souměřitelným a zároveň předvídatelným rozhodnutím.

Za tímto účelem vypracoval Nejvyšší soud ve spolupráci se Společností medicínského práva, zástupci pojistitelů a dalších právnických a lékařských profesí **Metodiku k odškodňování nemajetkových újem podle § 2958 ObčZ**. Jde o materiál, jehož odborným podkladem je **komplexní** medicínsky pojatá **systematika zdravotních újem**, vystihující vzájemné proporce v rámci náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění.

Její praktická realizace vyžaduje dostatečně **široké skutkové zjištění ohledně stavu** pacienta doplněné o jeho **odborné lékařské hodnocení** tak, aby pro rozhodnutí soudu byl zajištěn dostatečně podrobný, strukturovaný a pochopitelný podklad, umožňující dosáhnout přiměřených proporcí mezi jednotlivými typy újem při současném zachování prostoru pro zohlednění **individuálních okolností** na straně poškozeného.

Metodika Nejvyššího soudu nemá a **nemůže mít závazný charakter**, je však pomůckou k naplnění zásady slušnosti ve smyslu § 2958 ObčZ, proto Nejvyšší soud doporučuje soudům, aby ji při rozhodování ve sporech o náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 ObčZ využívaly a aby v rozhodnutích zdůvodnily svůj postup podle pravidel v ní nastavených.

Text Metodiky je od 14. 4. 2014 **k dispozici na internetových stránkách Nejvyššího soudu** (www.nsoud.cz).

Metodika Nejvyššího soudu sestává ze čtyř částí:

- A. **Preambule** (úvod, obecný výklad),
- B. **Přehled bolesti** (bodové hodnoty bolesti),
- C. **Aktivity a Participace** (část Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví, ve verzi upravené pro účely hodnocení ztížení společenského uplatnění),
- D. **Technická část** (tvorba posudků a kvalifikace znalců).

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

1.5 JUDIKATURA PRO OBLAST ODPOVĚDNOSTI PLYNOUCÍ ZE SPORTOVNÍ ČINNOSTI VE ŠKOLSTVÍ A ORGANIZOVANÉM SPORTU

1.5.1 JUDIKATURA PRO OBLAST ŠKOLSTVÍ

1.5.1.1 Odpovědnost pedagoga na školním výletě

Názorné vodítko pro **posouzení trestní odpovědnosti školského pracovníka** nalezneme v usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. **6 Tdo 235/2003 ze dne 30. 7. 2003**, ve kterém bylo judikováno: „**Pokud** obviněná Mgr. A. Ř. **dovolila** jí svěřeným žákům **koupat se na místě potencionálně nebezpečném (v prostoru jezu), tolerovala** jejich výše popsané rizikové činnosti (skákání do vody a potápění se v prostoru jezu - pozn. autora) a **nevykonávala nad nimi náležitý dozor**, přičemž v důsledku toho došlo k utonutí jednoho z žáků, **naplnila** tím všechny zákonné formální a materiální znaky zmíněného trestného činu (těžké újmy na zdraví - pozn. autora).“

Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí potvrdil správnost závěrů odvolacího soudu, který poukázal na **náročnost pedagogického dohledu** nad dospívající mládeží, když judikoval, že: *"Povinností obžalované bylo počínat si tak, aby ke škodě na zdraví jejich svěřenců nedocházelo, přičemž s ohledem na to, že se jednalo o zdravé a přiměřeně sebevědomé děti ve věku kolem patnácti let, bylo její povinností upravit program výletu právě tak, aby k možným škodám nedošlo. Je přitom obecně známou skutečností, že zejména chlapci tohoto věku (zvláště v přítomnosti dívek) mají tendence přeceňovat své schopnosti, a naopak jejich rozumové schopnosti jim ne vždy umožní rozpoznat hrozící nebezpečí. Právě s těmito okolnostmi měla také obžalovaná (jako graduovaný pedagog) počítat."*

Pro vznik odpovědnosti pedagogického pracovníka za úraz žáka na školním výletě bude nutné prokázat, zda a jakou konkrétní důležitou zákonnou povinnost **porušil**, zda došlo ke **vzniku škody** a zda v kontextu dalších událostí mělo právě toto porušení povinnosti za následek vznik škody. **Při absenci jakéhokoliv z těchto znaků pak nebude pedagogický pracovník za úraz studenta odpovědný.**

1.5.1.2 Odpovědnost pořadatele dětského tábora

Odborníky i širokou veřejností hojně diskutovaným a **mediálně sledovaným** se stal případ od Nejvyššího soudu, sp. Zn. **25 Cdo 1106/2003**, kdy došlo k nepříjemnému **úrazu nezletilce** při hraní fotbalu na dětském táboře.

Nezletilý žalobce se dne 12. 7. 1999 při účasti na organizovaném programu **zavěsil na kovovou fotbalovou branku**, která nebyla pevně spojena se zemí. Branka se vahou jeho těla převrhla a **spadla** mu na obličejovou část hlavy, v důsledku čehož došlo ke krvácení do mozku, pohmoždění mozku, zlomenině spodiny lebeční, tříštivé zlomenině kosti čelní, zlomenině levé očníce, kosti nosní, horní čelisti s posunutím a erozi rohovky levého oka. Žalobce se domáhal **náhrady škody** na zdraví ve výši 39 450 Kč na bolestném a 7 875 000 Kč za ztížení společenského uplatnění, žalovaného vinil z toho, že jako **provozovatel a organizátor soukromého dětského tábora** porušil povinnost zajistit řádný a účinný dohled nad nezletilými účastníky tábora, neboť **neučinil žádná konkrétní faktická opatření směřující k zabránění pádu branky** pro případ, že nezletilé děti neuposlechnou pokynu „nehoupat se na brance“.

Na stranu žalobce se přiklonil i Nejvyšší soud. V odůvodnění svého rozsudku uvedl, že občanskoprávní prevenci lze charakterizovat jako **souhrn způsobů a forem předcházení ohrožení** a porušování subjektivních občanských práv, tj. práv, která jsou upravována a chráněna normami občanského práva hmotného v objektivním smyslu. Vlastní obsah úpravy

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

občanskoprávní prevence spočívá ve stanovení určitého systému prevenčních právních povinností, jakož i nepříznivých právních následků (sankcí) spjatých s jejich ohrožením či porušením. Jinými slovy řečeno, každý je podle § 415 obč. zák. povinen **zachovávat vždy takový stupeň bedlivosti (pozornosti), který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat** a který – objektivně posuzováno – je způsobilý zabránit či alespoň co nejvíce omezit riziko vzniku škod na životě, zdraví či majetku; uvedené ustanovení mu však neukládá povinnost předvídat každý v budoucnu možný vznik škody. **Nepočíná-li si někdo v souladu** s takto obecně stanovenou právní povinností, **chová se protiprávně** a postihuje ho za to – za splnění dalších předpokladů – občanskoprávní odpovědnost za škodu (§ 420, 421 obč. zák.).

Stejně jako odvolací soud, který v souladu s uvedenými obecnými principy tzv. generální prevence dovedl v poměrech konkrétního případu, že **žalovaný byl povinen při organizování sportovní činnosti dbát na to, aby k ní byla použita taková zařízení (sportovní náčiní a nářadí), která jsou bezpečná a která při hře neohrožují svými vlastnostmi, např. nestabilitou**, životy a zdraví dětí, také Nejvyšší soud konstatoval, že na žalovaného lze takový požadavek bezesporu klást zejména proto, že byl pořadatelem dětského letního tábora, po němž lze rozumně požadovat, aby při své činnosti vytvořil podmínky pro bezpečné sportovní aktivity dětí.

Žalobce si sice škodu způsobil **svým zaviněným** protiprávním jednáním i on sám, míra jeho **spoluzavinění je však nižší** než zavinění žalovaného. Porušení prevenční povinnosti ve smyslu ustanovení § 415 obč. zák. na straně žalovaného je za této konkrétní situace totiž nepochybně závažnějším prohřeškem než neuposlechnutí příkazu žalobcem.

1.5.1.3 Učitel a hvězda filmů pro dospělé nejde dohromady – sp. zn. 21 Cdo 550/2014

Zaměstnavatel zjistil, že jeho zaměstnanec – **pedagogický pracovník** se ve volném čase zabývá **natáčením erotických materiálů** se sadomasochistickou tematikou. Zaměstnavatel z toho dovedl, že zaměstnanec **ztratil předpoklad** pro výkon práce, konkrétně (morální) bezúhonnost, jak ji požaduje zákon o pedagogických pracovnících, a dal zaměstnanci z tohoto důvodu výpověď. Zaměstnanec se s tím nehodlal smířit a zahájil proti zaměstnavateli soudní řízení.

U obecných soudů zaměstnanec **uspěl** s argumentací, že zákon o pedagogických pracovnících řeší bezúhonnost jako trestní a protože zaměstnanec za nic odsouzen nebyl, pak nemohl ztratit bezúhonnost.

Jinak na věc nahlížel **Nejvyšší soud**. Ten totiž rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc jim vrátil k dalšímu projednání. Vytkl jim, že vůbec neřešily, že **chování učitele má být žákům vzorem a tedy i jeho mimopracovní život musí být v souladu s obecnými mravními normami**. Proto také Nejvyšší soud dovedl, že bezúhonnost učitele nemá jen trestní rovinu, ale i rovinu občanskou a morální. Pokud ji zaměstnanec – učitel ztratí, **ztrácí tím i předpoklady pro řádný výkon své práce**.

1.5.1.4 Okamžité zrušení z důvodu navázání milostného vztahu - sp. zn. 21 Cdo 4902/2014

Zaměstnavatel okamžitě **zrušil pracovní poměr** se zaměstnankyní, jelikož navázala milostný vztah s vedoucím pracovníkem důležitého obchodního partnera. Kvůli tomuto vztahu poté rovněž zneužívala "fingované" služební cesty, různé komunikační prostředky, fond pracovní doby atd. Dle zaměstnavatele se tak dopustila **zvláště hrubého porušení** svých pracovních povinností.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Nejvyšší soud se k problematice milostných vztahů a výpovědi vyjádřil poměrně jasně. Uvedl, že **nelze dát zaměstnanci** okamžité zrušení z důvodu § 55 odst. 1 písm b) ZP, pokud zaměstnavatel zaměstnanci pouze **vytýká navázání milostného poměru** s vedoucím pracovníkem důležitého obchodního partnera. Tímto totiž zaměstnavatel dle názoru soudu náležitě **nerozlišuje osobní a pracovní** vztah. Navíc takovou situaci nelze podřadit pod žádné porušení povinností dle § 301 ZP.

Podle Nejvyššího soudu může být skutkovým důvodem pro skončení pracovního poměru **pouze porušení povinností** (např. vyzrazení skutečností týkajících se provozu zaměstnavatele, nebo skutečností, které mají povahu obchodního tajemství), avšak nikoli samotná okolnost, že zaměstnanec navázal vztah (partnerský, přátelský apod.), s nímž zaměstnavatel nesouhlasí.

1.5.2 JUDIKATURA PRO OBLAST OBČANSKOPRÁVNÍ A TRESTNĚPRÁVNÍ

Vzhledem k tomu, že česká sportovně právní doktrína v oblasti občanskoprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy je až na ojedinělé články Michala Králíka (dnes soudce Nejvyššího soudu v Brně) téměř nulová, je nutné zkoumat především závěry české soudní praxe. V posledních deseti letech se u Nejvyššího soudu ČR objevilo hned několik případů, které svědčí o tom, že **problematika odpovědnosti** (ať už trestněprávní či občanskoprávní) **za úraz způsobený jinému** v rámci provozování sportu **získává stále více na své aktuálnosti**.

V zásadě se dá říci, že dodnes vychází převážně z rozsudku Městského soudu v Praze z roku 1978. Dá se ovšem předpokládat, že už v blízké budoucnosti bude s narůstajícím právním vědomím sportovců a se zvětšujícím se zájmem právníků o oblast sportu počet soudních rozhodnutí v této oblasti narůstat.

Důkazem budiž například judikát Nejvyššího soudu ČR sp. zn. **25 Cdo 1960/2002**, který rozebírá **úraz způsobený v karate**, judikát **25 Cdo 1506/2004** řešící **náhradu škody za úraz na lyžařské sjezdovce** nebo usnesení sp. zn. **3 Tdo 1355/2006**, ve kterém se po dlouhé době projednávala na úrovni Nejvyššího soudu problematika **trestní odpovědnosti fotbalisty za úraz** protihráče.

1.5.2.1 První sportovní úraz u českého soudu

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 1954, sp. zn. **Cz 486/53** je prvním svého druhu vůbec. Ač vzniklo v době ideologického boje za vůdčí roli komunistické strany ve státě i společnosti, obsahuje některé do dnešní doby použitelné argumenty, zejména v pokusu o **vymezení nedbalosti sportovce v případě spoluzavinění sportovního úrazu**. Nejvyšší soud ovšem rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou nejvyššího soudu, že **rozsudkem krajského soudu byl porušen zákon**. Ve svém rozhodnutí dále konstatoval, že: *„rychlý pohyb při této hře není sám o sobě nedbalostí, nýbrž požadavkem a užitečným prvkem tohoto sportu.“* V rozhodnutí bylo zároveň i zdůrazněno, že kopaná ze své povahy směřuje ve vztahu k tělesným vlastnostem k rozvoji především **obratnosti a rychlosti**, přičemž k rozvoji těchto vlastností může dojít pouze tehdy, **dá-li hráč do hry všechny své síly**.

Na druhé straně morální aspekt vyžaduje, aby se tak dělo **při zachování pravidel hry**. Rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 1954 také dokazuje, že ani úvodní ustanovení zákonů, považovaná často pouze za proklamativní, **nejsou bez praktického právního významu**.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Odkazuje zejména na ustanovení § 1 tehdejšího zákona č. 187/1949 Sb., o státní péči a tělesnou výchovu a spor. Tato ustanovení říkala, že tělesná výchova a sport mají za úkol především **udržovat a zlepšovat zdraví lidu**, zvyšovat jeho tělesnou a brannou zdatnost a pracovní výkonnost a vychovávat k odhodlanosti a statečnosti při obraně vlasti a jejího lidově demokratického zřízení.

1.5.2.2 Hranice odpovědnosti za způsobený úraz

Stejně jako předchozí rozhodnutí, také rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. **Cz 38/1962** řeší **odpovědnost hráče za škodu na zdraví způsobenou protihráči** při fotbalovém utkání. V závěrech obsažených v právní větě se snaží vymezit podmínky, kdy sportovec za sportovní úraz **odpovědný není**. Znovu je zdůrazněno, že **je nutné posuzovat, zda zákrok sportovce byl v souladu se sportovními pravidly, či nikoliv**.

Nejvyšší soud zaujal jiný názor než soud II. instance. Důležitá právní věta vzniklá z tohoto rozhodnutí je tak následující: *„Odpovědnost hráče za škodu na zdraví způsobenou protihráči při fotbalovém utkání se vyvozuje z odpovědnosti za škodu vzniklou tím, že **škůdce poškodí úmyslně nebo z nedbalosti** poškozeného porušením závazku nebo jiné právní povinnosti. Vychází ze zjištění o tom, zda ke zranění došlo při hře a zda šlo o **zákrok pravidly dovolený, nebo nedovolený (zakázaný)** a zda tu šlo o **nepřiměřenost vědomého či nedbalostního zásahu**. Bez významu není ani to, zda jde o **zkušeného (dlouholetého) hráče této hry**.“*

Zároveň s posouzením, zda sportovec při zákroku, jenž zapříčinil vznik zranění, dodržel pravidla sportu je důležitá i okolnost, že ke zranění došlo při hře, tj. při výkonu samotné sportovní činnosti. Vedle toho je rozhodnutím kladen důraz také na zaviněné porušení právní povinnosti, ať již formou **úmyslu nebo nedbalosti**.

1.5.2.3 Nedodržení sportovních pravidel

Na rozdíl od rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 1962, které vymezuje hranice pro situace, kdy odpovědnost fotbalisty za úraz způsobený protihráči dána není, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978 stanoví pozitivně, kdy hráč za škodu odpovídá. Přestože jde o **judikát starý přes třicet let**, lze jej považovat za rozhodnutí, na němž **stojí současná česká judikatura vztahující se k posouzení odpovědnosti sportovce za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti**.

Publikován byl s následující právní větou: *„Nedodržení pravidel sportovní hry (např. kopané) spočívající v použití pravidly nedovoleného (zakázaného) způsobu hry, je **nutné posoudit** jako jednání **odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví** (§ 415 obč. zák.). V důsledku toho jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu (§ 420 odst. 1 obč. zák.).“*

Z toho plyne, že **ten, kdo způsobí škodu, je povinen ji nahradit**, byť by porušil i jen prevenční ustanovení § 415 obč. zák., které však má zřetelný normativní charakter. Na judikát R 16/80 upozorňuje i komentář k občanskému zákoníku.

1.5.2.4. Ublížení na zdraví v ledním hokeji

Problematiku trestněprávní odpovědnosti sportovce za úraz způsobený protihráči řeší judikát Nejvyššího soudu sp. zn. **5 Tdo 997/2002**. V tomto rozhodnutí šlo o případ z ledního hokeje, kdy se obviněný domáhal zrušení odsuzujícího rozsudku, kterým byl uznán vinným **trestným činem ublížení na zdraví**.

Tento trestný čin spáchal tím, že během hokejového utkání jako obránce **udeřil špičkou hokejky do obličeje ležícího útočníka** soupeřícího mužstva, a to ačkoliv v té době vůbec

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

nemanipuloval s pukem, následkem čehož poškozený utrpěl zhmoždění horního rtu, odlomení korunek zubů 1 + 1 pod úroveň gingivy a zhmoždění zubů 2+2 s dobou léčení nejméně 14 dní. Ve svém dovolání vytýkal soudům obou stupňů **nesprávné hodnocení** provedených důkazů, a to zejména v otázce subjektivní stránky trestného činu ublížení na zdraví. Obviněný namítal, že předmětný skutek spáchal v **nevědomé nedbalosti** a argumentoval tím, že: „**hokej je rychlá a kontaktní hra, při které dochází ke zranění protihráčů, aniž by si hráč měl možnost uvědomit, že v dané situaci může svého protihráče zranit.**“

Vzhledem k tomu, že obviněný napadal pouze nesprávná skutková zjištění soudů nižších instancí, Nejvyšší soud byl nucen jeho odvolání odmítnout. Přesto z tohoto řízení vzešla právní věta, **pro posuzování trestní odpovědnosti sportovců nesmírně důležitá**. Bylo konstatováno, že: „*trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývajícího ze hry, které každý sportovec podstupuje, přičemž konkrétní okolnosti, za nichž ke skutku došlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění.*“

Jasně tak bylo stanoveno, že pro správné posouzení každého jednotlivého případu je důležitá jeho **konkrétní analýza**, klíčovou otázkou je také to, **o jaký druh sportu jde** a kde má onu „hranici rizika“, při jejímž překročení už bude sportovec za své činy odpovídat.

1.5.2.5 Úraz v karate

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. **25 Cdo 2497/2004**, který navazuje na předchozí rozsudek stejného soudu ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. **25 Cdo 1960/2002**, řeší kromě odpovědnosti za úraz způsobený v rámci provozování sportu také problematiku vyčíslení náhrady za ztížení společenského uplatnění, k němuž kvůli tomuto úrazu došlo.

Žalovaný využil možnosti dovolání a v něm argumentoval tím, že **karate je na rozdíl od fotbalu sportem kontaktnějším**, často při něm dochází ke zraněním, a proto nelze vycházet ze závěrů judikátu R 16/80, který se týká fotbalu.

Nejvyšší soud ovšem dospěl k závěru, že v daném ohledu se nejedná o otázku zásadního právního významu. Soudy prvního i druhého stupně založily svá rozhodnutí na skutkovém závěru, že **žalovaný udeřil žalobce v rozporu s pravidly karate** a při tomto jeho jednání vznikla žalobci škoda na zdraví. Toto jednání je podle soudu žalovatelné nejen v rámci pravidel zápasu karate, kterým se žalovaný i žalobce dobrovolně podřídili, ale představuje současně i **porušení prevenční povinnosti** založené ustanovením § 415 obč. zák.

Tím je splněn předpoklad odpovědnosti žalovaného za škodu, kterou způsobil na zdraví žalobce v zápase ligy karate ve smyslu porušení právní povinnosti podle ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. Vzhledem k tomu, že byly splněny i další předpoklady obecné odpovědnosti za škodu na principu presumovaného zavinění, tedy škoda, příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a škodou, je **odpovědnost žalovaného za škodu** vzniklou žalobci dána.

1.5.2.6 Odpovědnost za úraz způsobený na sjezdovce v zahraničí

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. **25 Cdo 1506/2004**, řešilo právní odpovědnost sportovce za **úraz vzniklý na lyžařské sjezdovce**. Uvedené usnesení je zajímavé zejména tím, že při posouzení právní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz bylo aplikováno italské právo.

Šlo o případ, kdy během lyžování na sjezdovce v Jižním Tyrolsku, došlo ke střetu žalobce a žalované za situace, kdy žalobce jel jako předposlední ve skupině lyžařského kurzu v širokém oblouku a žalovaná, přijíždějící zezadu, ho uviděla před sebou na krátkou vzdálenost a střetu

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

již nemohla zabránit. **Žalobci byly poškozeny lyže a utrpěl luxaci pravého ramene,** přičemž si toto zranění vyžádalo 39 dní pracovní neschopnosti.

Pokud jde o námitku, že na sjezdovce, která neodpovídala jeho schopnostem, jel žalobce příliš pomalu a nacvičoval oblouk pod terénním zlomem, přes který není shora vidět, je třeba uvést, že tyto okolnosti nezapříčinily vznik jeho škody na zdraví a na věcech, neboť bez toho, že do něj žalobkyně, přijíždějící zezadu, narazila, by k jeho zranění a poškození lyží nedošlo. Rovněž mu **nelze přičítat zavinění** na vzniku škody spočívající v tom, že před střetem neučinil nic, aby mu zabránil. Nebylo totiž jeho povinností volit svou jízdni dráhu v závislosti na způsobu jízdy za ním jedoucího lyžaře či se vyhýbat zezadu přijíždějícímu lyžaři. Naopak žalovaná byla povinna sledovat situaci před sebou a na sjezdovce jet tak, aby neohrozila před sebou jedoucí lyžaře.

Pravidla chování pro lyžaře, vydaná Mezinárodní lyžařskou federací FIS, obsahují normy, jejichž dodržováním má být zajištěna bezpečnost uživatelů sjezdovky a slouží tak k předcházení vzniku škod, s nimiž zákon spojuje odpovědnost. Konstatuje se tak, že: „**pravidla chování pro lyžaře, vydaná Mezinárodní lyžařskou federací FIS, sice nejsou obecně závazným právním předpisem, avšak pro lyžaře na sjezdové trati jsou závazná a jejich porušení představuje porušení právní povinnosti předcházet vzniku škod**“.

1.5.2.7 Lyžař musí dodržovat pravidla FIS

Ke shodným závěrům jako v usnesení rozebraném v předchozí podkapitole dospěl Nejvyšší soud i v usnesení ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010. V něm se vyjadřoval k odpovědnosti lyžaře za trestný čin ublížení na zdraví a konstatoval, že: „**lyžař je povinen přizpůsobit rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a zkušenostem a celkové situaci na místě, jímž projíždí (tedy zejména terénním, sněhovým a povětrnostním podmínkám, výhledovým poměrům, počtu a pohybu ostatních lyžařů či jiných osob apod.), aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat i na nenadálou překážku v jízdě**.“

Pokud zaviněně nedodrží uvedená pravidla, lze u něj dovodit porušení tzv. obecné prevenční povinnosti uložené každému podle § 415 obč. zák. nebo nedodržení potřebné míry opatrnosti. Způsobí-li takovým porušením z nedbalosti jinému **těžkou újmu** na zdraví, přichází v úvahu jeho trestní odpovědnost za trestný čin ublížení na zdraví.

1.5.2.8 Červená karta a zranění při fotbale

Patrně nejdůležitější „fotbalový“ judikát z poslední doby se zrodil u Nejvyššího soudu 21. 3. 2007 pod sp. zn. **3 Tdo 1355/2006**. V tomto usnesení bylo konstatováno, že: „fotbalová pravidla nikde neupravují a také **nemohou upravovat situaci**, kdy v důsledku jejich porušení byla někomu z hráčů způsobena újma na zdraví.

Pro tyto případy platí zásada subsidiarity trestního práva a normy trestního práva je namístež uplatnit tam, kde posuzované jednání je zaviněným excesem z příslušných ustanovení sportovních pravidel v tom smyslu, že **jde o jednání, které není těmito pravidly dovoleno a není těmito pravidly** – pokud jde o způsobený následek na zdraví – **sankcionováno**. Trestní odpovědnost nelze omezovat jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přichází v úvahu i v závažnějších případech **zavinění z nedbalosti**.“

Nejvyšší soud ve svém usnesení rovněž upozornil především na to, že účelem pravidel sportovních her je nejen **stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky**, ale současně i **chránit zdraví hráčů** před zákroky, které zpravidla či alespoň občas vedou k jejich zranění a že na dodržení herních pravidel je společenský zájem.

Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe

Nejvyšší soud se tedy **nestal zastáncem** názoru dovolatele, že **cokoli se odehrává v rámci sportu, je nutno posuzovat toliko na základě příslušných sportovních pravidel a že ingerence práva i ve formě vyvození trestní odpovědnosti sportovců je vyloučena.**

Přílohy přednášky v úplném znění:

Vyhláška MZ 391/2013 Sb. o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu,

Metodický pokyn MŠMT k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, účinný od 1. 1. 2006,

Metodický pokyn MŠMT k zabezpečování provozu a údržby ve sportovních zařízeních, dětských hřištích a v tělocvičnách účinný od 13. 12. 2007.

391**VYHLÁŠKA**

ze dne 25. listopadu 2013

o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 95 odst. 1 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (dále jen „zákon“) k provedení § 52 písm. a) a c) zákona a podle § 95 odst. 2 zákona v dohodě s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy k provedení § 52 písm. b) zákona:

Úvodní ustanovení**§ 1**

(1) Tato vyhláška stanoví druhy, četnost a obsah lékařských prohlídek nezbytných pro zjištění zdravotního stavu, včetně rozsahu odborných vyšetření, a postupy při jejich zajišťování, seznam nemocí, stavů a vad vylučujících zdravotní způsobilost a náležitosti lékařského posudku, jde-li o posuzování zdravotní způsobilosti ke sportu, k vzdělávání nebo v průběhu vzdělávání ve školách se zaměřením na sport a tělesnou výchovu nebo pro uvolnění z vyučování v předmětu tělesná výchova, pokud jiným právním předpisem upravujícím posuzování zdravotní způsobilosti není stanoveno jinak¹⁾.

(2) Pro účely této vyhlášky se rozumí

- a) výkonnostním sportovcem osoba, která
 1. vykonává výkonnostní sport v organizovaných sportovních soutěžích nebo se na ně připravuje a
 2. je registrována v organizaci, která zajišťuje přípravu výkonnostních sportovců, popřípadě organizuje sportovní soutěže,
- b) vrcholovým sportovcem osoba, která vykonává vrcholový sport na úrovni státní sportovní reprezentace, nebo osoba, která se k reprezentaci připravuje jako člen rezortního sportovního centra,

sportovního centra mládeže nebo obdobného zařízení pro přípravu sportovců,

- c) školou se zaměřením na sport a tělesnou výchovu (dále jen „sportovní škola“) škola, v níž se žák nebo student (dále jen „žák“) vzdělává v oboru vzdělání se zaměřením na sport a tělesnou výchovu,
- d) organizovaným sportem sport, který sportovec vykonává v organizacích jiných než uvedených v písmenu a) nebo b),
- e) neorganizovaným sportem sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva,
- d) zdravotně náročnou sportovní disciplínou sport, při kterém je zvýšené riziko poškození zdraví nebo je jeho provozování spojeno se zvýšenými nároky na zdraví sportovce, který takový sport vykonává.

§ 2

(1) Zdravotní způsobilost se posuzuje ke zdravotní náročnosti výkonnostního sportu, vrcholového sportu, organizovaného sportu, neorganizovaného sportu nebo sportu a tělesné výchově ve sportovních školách nebo k předmětu tělesná výchova za účelem uvolnění žáka z vyučování tohoto předmětu (dále jen „předmět tělesná výchova“).

(2) Nemoci, stavy nebo vady vylučující nebo omezující zdravotní způsobilost ke sportu, sportu a tělesné výchově ve sportovních školách nebo předmětu tělesná výchova jsou uvedeny v příloze č. 2 k této vyhlášce. Tím nejsou dotčena ustanovení jiných právních předpisů upravujících zdravotní způsobilost ke vzdělávání²⁾.

¹⁾ Například zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 493/2002 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárníčky první pomoci provozovatele střelnice, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění nařízení vlády č. 367/2012 Sb.

²⁾ Nařízení vlády č. 211/2010 Sb.

Lékařské prohlídky nezbytné pro posouzení zdravotní způsobilosti a odborná vyšetření

§ 3

(1) Druhy lékařských prohlídek jsou pro účely zjištění zdravotní způsobilosti

a) k výkonnostnímu sportu, vrcholovému sportu nebo sportu a tělesné výchově ve sportovních školách

1. vstupní lékařská prohlídka,
2. pravidelná lékařská prohlídka a
3. mimořádná lékařská prohlídka, nebo

b) k organizovanému sportu, neorganizovanému sportu nebo předmětu tělesná výchova jednorázová lékařská prohlídka.

(2) Obsahem každé lékařské prohlídky podle odstavce 1 je

a) rodinná anamnéza se zaměřením na výskyt náhlého úmrtí,

b) sportovní anamnéza se zaměřením na provozovanou pohybovou aktivitu posuzované osoby a popis druhu, časové a fyzické náročnosti sportu, pro který je posuzována,

c) rozbor údajů o dosavadním vývoji zdravotního stavu posuzované osoby a dosud prodělaných onemocněních a užívaných léčivých přípravcích s cíleným zaměřením zejména na výskyt nemocí, které mohou omezit nebo vyloučit zdravotní způsobilost posuzované osoby ke sportu nebo tělesné výchově, k nimž je posuzována,

d) komplexní fyzikální vyšetření s důrazem na posouzení stavu a funkce orgánů a systémů posuzované osoby, které budou zatěžovány sportem nebo tělesnou výchovou, k nimž je posuzována, a

e) rozbor údajů o vykonávaném sportu nebo tělesné výchově,

(dále jen „základní vyšetření“).

§ 4

(1) Vstupní lékařská prohlídka se provádí za účelem zjištění nemocí, stavů nebo vad, které by vedly při výkonnostním sportu, vrcholovém sportu nebo sportu a tělesné výchově ve sportovních školách ke zhoršení zdravotního stavu posuzované osoby nebo v souvislosti s jejím zdravotním stavem k poškození zdraví jiných osob.

(2) Vstupní lékařská prohlídka se provádí

a) před zaregistrováním posuzované osoby v organizaci podle § 1 písm. a),

b) před zařazením posuzované osoby do státní sportovní reprezentace, do rezortního sportovního centra, sportovního centra mládeže nebo obdobného zařízení pro přípravu vrcholových sportovců, nebo

c) před podáním přihlášky ke vzdělávání ve sportovní škole.

(3) Vstupní lékařská prohlídka vedle základního vyšetření obsahuje,

a) jde-li o výkonnostního sportovce nebo uchazeče ke vzdělávání ve sportovní škole,

1. zjištění základní antropometrie,
2. standardní klidové elektrokardiografické vyšetření a

3. laboratorní a jiná odborná vyšetření, pokud to vyžaduje zdravotní stav zjištěný základním vyšetřením nebo pokud je to nutné s ohledem na věk posuzované osoby nebo zdravotní náročnost sportu a předpokládanou intenzitu zatížení a objem tréninku,

b) jde-li o vrcholového sportovce nebo výkonnostního sportovce vykonávajícího zdravotně náročnou sportovní disciplínu,

1. vyšetření podle písmene a) a
2. zátěžové vyšetření včetně monitorace elektrokardiografické křivky a tlaku krve,

pokud jiný právní předpis upravující posuzování zdravotní způsobilosti nestanoví jinak. Zdravotně náročné sportovní disciplíny jsou uvedeny v příloze č. 1 k této vyhlášce.

§ 5

(1) Pravidelná lékařská prohlídka se provádí za účelem zjištění změn zdravotního stavu posuzované osoby, které by mohly vést při dalším provozování výkonnostního sportu, vrcholového sportu nebo sportu a tělesné výchovy ve sportovních školách k poškození zdraví této osoby nebo k poškození zdraví jiných osob, popřípadě za účelem zjištění, zda sportovní zátěž nepřevyšuje adaptační možnosti organismu posuzované osoby.

(2) Pravidelná lékařská prohlídka obsahuje vedle základního vyšetření laboratorní a další odborná vyšetření, pokud to vyžaduje zdravotní stav posuzované osoby zjištěný základním vyšetřením nebo zdravotní

náročnost sportu nebo tělesné výchovy, k níž je posuzována, nebo předpokládaná intenzita zatížení a objemu tréninku.

(3) Jde-li o vrcholového sportovce, pravidelná lékařská prohlídka dále obsahuje

- a) zjištění základní antropometrie,
- b) standardní klidové elektrokardiografické vyšetření a
- c) zátěžové vyšetření včetně monitorace elektrokardiografické křivky a tlaku krve.

(4) Pravidelná lékařská prohlídka se provádí jednou za 12 měsíců, pokud jiný právní předpis upravující zdravotní způsobilost nestanoví jinak.

§ 6

(1) Mimořádná lékařská prohlídka se provádí, pokud

- a) byla při pravidelné lékařské prohlídce zjištěna taková změna zdravotního stavu posuzované osoby, která předpokládá změnu zdravotní způsobilosti v době kratší, než je interval provedení další pravidelné prohlídky,
- b) došlo k závažné změně zdravotního stavu vrcholového sportovce, výkonnostního sportovce nebo žáka sportovní školy, nebo
- c) nastala porucha vědomí, popřípadě bezvědomí vrcholového sportovce, výkonnostního sportovce nebo žáka sportovní školy.

(2) Mimořádná lékařská prohlídka se dále provádí

- a) u výkonnostních nebo vrcholových sportovců mladších 18 let před zařazením do vyšší věkové kategorie výkonnostního nebo vrcholového sportu, než odpovídá jejich věku, nebo
- b) na žádost výkonnostního nebo vrcholového sportovce nebo žáka sportovní školy nebo jeho zákonného zástupce, pokud nabude přesvědčení, že jeho zdravotní obtíže vznikly nebo se zhoršují při soustavném výkonu sportu nebo tělesné výchovy.

(3) Mimořádná lékařská prohlídka vedle základního vyšetření obsahuje další odborná vyšetření, pokud to vyžaduje zdravotní stav posuzované osoby zjištěný základním vyšetřením nebo zdravotní náročnost sportu

nebo tělesné výchovy, k nimž je posuzována, nebo předpokládaná intenzita zatížení a objemu tréninku.

§ 7

(1) Jednorázová lékařská prohlídka se provádí za účelem zjištění nemocí, vad nebo stavů, které by vedly při výkonu organizovaného sportu, neorganizovaného sportu nebo předmětu tělesná výchova ke zhoršení zdravotního stavu posuzované osoby nebo v souvislosti s jejím zdravotním stavem k poškození zdraví jiných osob.

(2) Jednorázová lékařská prohlídka se provádí před sportovní soutěží nebo sportovní akcí v případě, že organizátor soutěže nebo sportovní akce určí provedení lékařské prohlídky jako podmínku účasti v soutěži nebo na sportovní akci.

(3) Jednorázová lékařská prohlídka obsahuje vedle základního vyšetření laboratorní a jiná odborná vyšetření, pokud to vyžaduje zdravotní stav zjištěný základním vyšetřením, věk posuzované osoby nebo zdravotní náročnost sportu nebo předmětu tělesná výchova nebo jde-li o zdravotně náročnou sportovní disciplínu podle přílohy č. 1 k této vyhlášce.

§ 8

Lékařský posudek

Lékařský posudek obsahuje náležitosti stanovené jiným právním předpisem upravujícím obsah a náležitosti zdravotnické dokumentace³⁾. Jde-li o lékařský posudek

- a) se závěrem o zdravotní způsobilosti, zdravotní nezpůsobilosti nebo zdravotní způsobilosti s podmínkou ke sportu nebo tělesné výchově, uvede se konkrétní sport nebo předmět tělesná výchova; jde-li o zdravotně náročnou sportovní disciplínu, uvede se sport podle přílohy č. 1 k této vyhlášce, nebo
- b) k organizovanému sportu, nebo neorganizovanému sportu nebo předmětu tělesná výchova, uvede se vždy doba platnosti posudku.

³⁾ Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci, ve znění vyhlášky č. 236/2013 Sb.

§ 9

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Směrnice ministerstva zdravotnictví ČSR č. 3/1981 Věst. MZ ČSR, o péči o zdraví při provádění tělesné výchovy, sportu a branně sportovních činností (registrována v částce č. 15/1981 Sb.).
2. Směrnice MZ ČSR č. 5/1985 Věst. MZ ČSR, o poskytování zvláště specializované léčebně preventivní

péče vybraným vrcholovým sportovcům (registrována v částce č. 24/1984 Sb.).

3. Výnos MZ ČSR č. OP-062-10.10.89, kterým se doplňují směrnice č. 3/1981 Věst. MZ ČR (registrován v částce č. 28/1989 Sb.).

§ 10

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 31. prosince 2013.

Ministr:

MUDr. Holcát, MBA, v. r.

Zdravotně náročné sportovní disciplíny

Zdravotně náročné sportovní disciplíny bez ohledu na úroveň soutěže jsou

1. sportovní disciplíny s vysokým rizikem poškození zdraví sportovce nebo jeho okolí úrazem, například ragby, box, kickbox, zápas, judo, karate, další bojové a úpolové sporty s plným kontaktem nebo motorismus,
2. sportovní disciplíny s vysokým rizikem selhání základních životních funkcí v důsledku přetížení pohybového, termoregulačního, metabolického, oběhového, dechového, endokrinního, nervového nebo jiného systému organismu, například sportovní akce v otužileckém plavání nebo soutěže s vytrvalostními výkony trvajících déle než 2 hodiny, kterými jsou zejména běžecké, lyžařské nebo cyklistické maratóny a ultramaratóny, dálkové plavání, triatlony, další víceboje vytrvalostního charakteru a turistické pochody v délce nejméně 50 km,
3. sportovní disciplíny se ztíženou dostupností pomoci, například potápění, paragliding, horolezecké expedice nad 4000 m.n.m. a distanční soutěže v námořním jachtingu,
4. sportovní aktivity prováděné v extrémních podmínkách zevního prostředí, kterými jsou například extrémně nízká nebo vysoká teplota, hyper a hypobarie a vysoké přetížení,
5. letectví a parašutismus, například let v kluzácích, závěsných kluzácích a balónech.

Nemoci, vady a stavy, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost ke sportu nebo tělesné výchově

Nemoci, vady, nebo stavy, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost ke sportu nebo tělesné výchově jsou nemoci, vady a stavy, které způsobují takové zdravotní komplikace nebo odchylky, které mohou v souvislosti s výkonem konkrétního sportu nebo tělesné výchovy vést ke zhoršení zdravotního stavu posuzované osoby nebo v souvislosti s jejím zdravotním stavem k poškození zdraví jiných osob. Jsou to:

I. Nemoci, vady nebo stavy svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáň

1. osteoporóza
2. osteoartróza
3. osteochondropatie
4. aseptické kostní nekrózy
5. organické poruchy páteře (skolióza, rotace, floridní stadium morbus Scheuermann)
6. dysplázie kyčle a další poruchy vývoje hybného systému s trvalými následky
7. stavy po implantaci kloubní náhrady
8. závažné funkční poruchy hybného systému
9. stavy po úrazech s trvalými následky

II. Nemoci, vady nebo stavy oběhové soustavy

1. ischemická choroba srdeční
2. nedostatečně korigovaná hypertenze či její závažné orgánové komplikace
3. srdeční selhání
4. dysrytmie a stavy po implantaci kardiostimulátoru/ICD/CRT
5. plicní hypertenze
6. cerebrovaskulární onemocnění s deficitem či s vysokým rizikem komplikací
7. kardiomyopatie
8. závažná vrozená onemocnění srdce a cév
9. závažné chlopenní vady
10. cévní náhrady

III. Nemoci, vady nebo stavy dýchací soustavy

1. asthma bronchiale
2. chronická obstrukční plicní nemoc
3. tuberkulóza
4. intersticiální plicní procesy

IV. Nemoci, vady nebo stavy krve, krvetvorných orgánů a novotvary

1. maligní nádorová onemocnění
2. závažná hematologická onemocnění
3. krvácivé stavy, antikoagulační a antiagregační léčba
4. hyperkoagulační stavy
5. splenomegalie

V. Nemoci, vady nebo stavy endokrinní soustavy, výživy a přeměny látek

1. diabetes mellitus, zejména nedostatečně kompenzovaný, s orgánovými komplikacemi
2. nemoci se zvýšeným rizikem hypoglykémie
3. závažné endokrinopatie
4. dědičné metabolické vady včetně mitochondriálních poruch
5. obezita, zejména vyššího stupně

VI. Poruchy duševní a poruchy chování

1. závažná psychiatrická onemocnění a poruchy mentálního vývoje
2. poruchy příjmu potravy
3. závislosti
4. poruchy pozornosti včetně navozených léčbou

VII. Nemoci, vady a stavy nervové soustavy

1. epilepsie, křečové stavy a stavy s poruchou vědomí
2. demyelinizační a degenerativní onemocnění nervové soustavy
3. radikulopatie, neuropatie
4. myopatie, myasthenia gravis
5. poruchy rovnováhy
6. encephalopatie
7. dětská mozková obrna
8. poruchy hybnosti organického původu
9. úžinové syndromy

VIII. Nemoci, vady a stavy oka a očních adnex, ucha a bradavkového výběžku

1. smyslové vady včetně refrakčních vad nad 4,5 D
2. retinopatie
3. onemocnění středního a vnitřního ucha
4. slepota i jednostranná
5. závažná nedoslýchavost a hluchota

IX. Nemoci, vady, poruchy a stavy infekční povahy nebo týkající se mechanismu imunity

1. recidivující a chronická zánětlivá onemocnění
2. autoimunitní onemocnění
3. závažné imunodeficience
4. stavy po transplantaci
5. imunosuprese

X. Nemoci, vady a stavy trávicí soustavy

1. chronické střevní záněty a jiná závažná onemocnění zažívacího traktu
2. chronická hepatitis a jiné hepatopatie
3. vředová choroba
4. hernie s rizikem komplikací

XI. Nemoci, vady a stavy močové a pohlavní soustavy

1. chronická onemocnění ledvin a vývodných cest močových
2. solitární ledvina

XII. Nemoci a stavy spojené s těhotenstvím

1. preeklampsie
2. patologická gravidita
3. vícečetné těhotenství
4. druhý a třetí trimestr fyziologické gravidity a šestinedělí

Výtah z „Věstníku“

Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Ročník LXII, sešit 2, únor 2006

O B S A H

Část metodická

níže je uveden pouze

**„Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti
a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských
zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže
a tělovýchovy (č.j. 37 014/2005-25 ze dne 22.12.2005)“.**

ČÁST METODICKÁ

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zpracovalo na základě požadavku ředitelů škol a školských zařízení, kteří po zrušení předešlého metodického pokynu požadovali vytvoření nové úpravy, metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy doporučuje ředitelům a zřizovatelům ostatních škol a školských zařízení, aby metodického pokynu využili při tvorbě vlastních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.

Tento pokyn byl sestavován právě s ohledem na možnou aplikaci mimo rámec přímo řízených organizací, a proto jej podpůrně mohou užívat i ostatní školy zapsané do školského rejstříku a poskytovatelé služeb souvisejících se vzděláváním a výchovou.

Ing. Petr Špirhanzl
ředitel odboru 25

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 – Malá Strana

V Praze dne 22. prosince 2005
Č.j.: 37 014/2005-25

Metodický pokyn

k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Úvodní ustanovení

Pro bezpečnost a ochranu zdraví při výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních má výkon dozoru¹ nad činností dětí, žáků a studentů mimořádný význam. Konkrétní úkoly a podrobnosti v péči o bezpečnost a ochranu zdraví a v jejich rámci i úkoly dohledu nad dětmi, žáky a studenty škol a školských zařízení stanoví pro jednotlivé typy škol a školských zařízení obecně platné právní předpisy.

Cílem metodického pokynu je zdůraznit klíčová ustanovení těchto předpisů a doporučit způsob postupu při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) ve školách a školských zařízeních.

Čl. 1

Předmět a rozsah úpravy

(1) Tento metodický pokyn stanoví postupy vedoucí k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve školách a školských zařízeních (dále jen „škola“).

(2) Tento metodický pokyn je určen pro právnické osoby vykonávající činnost škol zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Podpůrně jej mohou užívat i ostatní školy zapsané do školského rejstříku a poskytovatelé služeb souvisejících se vzděláváním a výchovou.

Čl. 2

Předcházení rizikům

(1) Školy zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a výchově (dále jen „vzdělávání“), činnostech s ním přímo souvisejících a při poskytování školských služeb.² K zabezpečení tohoto úkolu škola přijímá na základě vyhledávání, posuzování a zhodnocování rizik spojených s činnostmi a prostředím opatření k prevenci rizik.³ Při stanovení konkrétních opatření bere v úvahu zejména možné ohrožení žáků při vzdělávání v jednotlivých předmětech, při přesunech žáků v rámci školního vzdělávání a při účasti

¹) Pokud jde o pojem „dohled“ (užívaný občanským zákoníkem a zákonem č. 561/2004 Sb.) a pojem „dozor“ (užívaný pracovním řádem), je nutné uvést, že pojem „dohled“ je obecným zákonným pojmem, zatímco pojem „dozor“ je pojmem užívaným pouze v oblasti školství. Z hlediska praktického i právního však v těchto pojmech není žádný rozdíl (Viz právní výklady MŠMT).

²) § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a o změně některých zákonů (školský zákon)

³) § 132 a §132a zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

žáků školy na různých akcích pořádaných školou. Zároveň přihlíží k věku žáků, jejich schopnostem, fyzické a duševní vyspělosti a zdravotnímu stavu.

(2) Škola podle školního vzdělávacího programu, zpracovaného na základě příslušného rámcového vzdělávacího programu, seznamuje žáky s nebezpečím ohrožujícím jejich zdraví tak, aby bylo dosaženo klíčových kompetencí vztahujících se k ochraně zdraví žáků a jejich bezpečnosti. Tyto klíčové kompetence jsou vytvářeny na základě vzdělávacího obsahu - očekávaných výstupů a účelně zvoleného učiva. Ve školním vzdělávacím programu je ochrana a bezpečnost zdraví součástí výchovy ke zdravému životnímu stylu a zdraví člověka, chápanému jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Jedná se o nad předmětové téma, jehož součástí je mimo jiné dopravní výchova, ochrana člověka za mimořádných událostí, problematika první pomoci a úrazů, prevence sociálně patologických jevů, ochrana před sexuálním zneužíváním atp.

(3) Školy jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám žáků a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.⁴ Rámcové vzdělávací programy stanoví kromě konkrétních cílů, formy, délky a povinného obsahu vzdělávání i podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví.⁵

(4) Ředitel školy vydá školní řád; ředitel školského zařízení vnitřní řád.⁶ Školní řád a vnitřní řád upravuje podrobnosti k výkonu práv a povinností žáků a jejich zákonných zástupců a podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí. Školní řád nebo vnitřní řád zveřejní ředitel na přístupném místě ve škole, prokazatelným způsobem s ním seznámí zaměstnance a žáky školy a informuje o jeho vydání a obsahu zákonné zástupce nezletilých žáků.

Čl. 3 Povinnosti žáků

- Žáci jsou povinni na úseku zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví zejména
- dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,⁷
 - plnit pokyny zaměstnanců škol vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

Čl. 4 Omezení pro činnost žáků

(1) Pokud školy při vzdělávání žáků organizují praktické vyučování, praktickou přípravu, případně jiné práce, mohou mladistvé žáky zaměstnávat pouze činnostmi, které jsou přiměřené jejich fyzickému a rozumovému rozvoji a poskytují jim při práci zvýšenou péči.⁸

⁴) Blíže k prevenci sociálně patologických jevů vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

⁵) § 4 a § 5 zákona č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

⁶) § 30 zákona č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

⁷) § 22 zákona č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

⁸) § 165 zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce), § 65 zákona č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

(2) Na žáky se při praktickém vyučování a při praktické přípravě vztahují ustanovení zákoníku práce⁹, která upravují pracovní dobu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, péči o zaměstnance a pracovní podmínky žen a mladistvých, a další předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

(3) Školy dodržují zákazy prací a pracovišť platné pro ženy a zákazy prací mladistvým¹⁰ a podmínky, za nichž mohou mladiství tyto práce výjimečně konat z důvodu přípravy na povolání.¹¹

Čl. 5 Zdravotní předpoklady

(1) Školy se řídí ustanoveními zvláštních předpisů, jež se týkají zjišťování zdravotního stavu žáků a jejich zdravotní způsobilosti pro příslušný obor vzdělání.

(2) Pro účast na některých vzdělávacích činnostech školy, například na škole v přírodě, sportovních a tělovýchovných akcích, výuce plavání nebo lyžařském výcviku, se vyžaduje zdravotní způsobilost,¹² kterou posuzuje a posudek vydává praktický lékař pro děti a dorost. Praktický lékař pro děti a dorost, který dítě registruje, v posudku dále uvede, zda se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.

(3) Zákonní zástupci nezletilých žáků a zletilí žáci jsou povinni informovat školu¹³ o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání nebo na účast na akcích podle odstavce 2.

(4) Změny zdravotního stavu, ke kterým dojde v průběhu vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a které mohou mít vliv na zapojení žáka do prováděných činností, oznamují žáci okamžitě příslušnému pedagogickému pracovníkovi.

Čl. 6 Uvolňování žáků z vyučování

(1) Ředitel školy může ze závažných důvodů, zejména zdravotních, uvolnit žáka na žádost zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu; žáka se zdravotním postižením může také uvolnit z provádění určitých činností, popřípadě rozhodnout, že tento žák nebude v některých

⁹) § 65 z^ákon^a č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

¹⁰) § 149, § 150, § 153 a § 167 zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce), nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹) Vyhláška č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání, § 66 odst. 6 a § 97 odst. 7 z^ákon^a č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

¹²) § 9 a 10 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³) § 22 z^ákon^a č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

předmětech hodnocen. Konkrétní podmínky za nichž lze uvolnit z vyučování žáka, stanoví školní řád.

(2) Žák nemůže být uvolněn z předmětu rozhodujícího pro odborné zaměření absolventa. V předmětu tělesná výchova ředitel školy uvolní žáka z vyučování na písemné doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost nebo odborného lékaře. Žák není z předmětu, z něhož byl zcela uvolněn, hodnocen.

(3) Ředitel školy je povinen přerušit vzdělávání žákyni z důvodu těhotenství a mateřství, jestliže praktické vyučování nebo praktická příprava probíhá na pracovištích nebo spočívá v pracích zakázaných těhotným ženám a matkám do konce devátého měsíce po porodu podle zvláštních právních předpisů, nebo jestliže vyučování podle lékařského posudku ohrožuje těhotenství žákyně.¹⁴

Čl. 7

Osobní ochranné pracovní prostředky

Osobní ochranné pracovní prostředky (dále jen “ochranné prostředky“) se žákům poskytují při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech, pokud to vyžaduje ochrana jejich života a zdraví.¹⁵ Škola je žákům poskytuje podle vlastního seznamu, zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek na pracovišti. Škola dbá, aby ochranné prostředky byly v použitelném stavu, a kontroluje jejich užívání.

Čl. 8

První pomoc a ošetření

(1) Škola a osoba, na jejímž pracovišti se uskutečňuje praktické vyučování nebo praktická příprava, zajistí, aby byly vytvořeny podmínky pro včasné poskytnutí první pomoci¹⁶ a lékařského ošetření při úrazech a náhlých onemocněních. Odpovídá za vhodné rozmístění lékárníček první pomoci s potřebným vybavením.¹⁷ Rovněž zajistí, aby se zásadami poskytování první pomoci byli seznámeni žáci a všichni zaměstnanci školy. Na vhodných místech umístí seznam telefonních čísel zdravotnických zařízení včetně zdravotnických zařízení zajišťujících dopravu raněných, nemocných a rodiček. O provedených opatřeních informuje kromě pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců školy i žáky.

(2) Podle závažnosti úrazu a s ohledem na věk zraněného žáka, případně další okolnosti, zajistí škola jeho doprovod do zdravotnického zařízení a zpět nebo domů, popřípadě do školského zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči. O události a provedených opatřeních informuje neprodleně zákonného zástupce žáka. Doprovodem může být pouze zletilá osoba, osoba plně způsobilá k právním úkonům a v pracovněprávním vztahu ke škole.

¹⁴) § 66 odst. 6 a § 97 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb., (školský zákon)

¹⁵) § 132 odst. 1, 2 a § 133a zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce), nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků, nařízení vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky.

¹⁶) § 133 odst. 1 písm. h) zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce).

¹⁷) § 134 písm. f) zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce).

(3) Opatření k zajištění první pomoci provede škola i při školních akcích konaných mimo školu.

(4) Rozsah vybavení prostředky pro poskytnutí první pomoci při zotavovací akci stanovuje zvláštní právní předpis.¹⁸

Čl. 9 Poučení žáků

(1) Škola zajistí, aby žáci byli poučeni o možném ohrožení zdraví a bezpečnosti při všech činnostech, jichž se účastní při vzdělávání nebo v přímé souvislosti s ním. Žáky zároveň seznámí s konkrétními pokyny, právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků¹⁹ a se zásadami bezpečného chování, s možnými riziky a odpovídajícími následnými opatřeními, se kterými se mohou žáci setkat ve škole, jejím okolí a při činnostech mimo školu (například nebezpečí od neznámých lidí, nebezpečí násilí a šikany,²⁰ nálezy nebezpečných předmětů apod.). Dále žáky seznámí s ustanoveními předpisů a pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, pokud se vztahují na příslušnou činnost, akci nebo pracoviště a průběžně také s ustanoveními školního řádu, vnitřního řádu, řádů dílen, laboratoří, odborných pracoven, sportovních zařízení, tělocvičen a hřišť a jiných pracovišť a s dalšími opatřeními školy, jež mohou mít bezpečnostně preventivní význam.

(2) Dokladem o provedeném poučení je záznam poučení (např.: v třídní knize), přílohou je osnova poučení. Pokud to stanoví předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, nebo je-li to odůvodněno rizikem činnosti, budou znalosti žáků ověřeny.

(3) Žáky, kteří nebyli v době poučení přítomni, je třeba v nejbližším vhodném termínu poučit. Ve složitějších případech, zejména při seznámení se s obsahem důležitých předpisů, pokynů a norem o bezpečnosti technických zařízení, se pořídí zápis podepsaný žáky, z něhož lze podle potřeby zjistit konkrétní obsah provedeného poučení.

Čl. 10 Dozor nad žáky

(1) Školy jsou povinny vykonávat podle zvláštních předpisů nad nezletilými žáky náležitý dohled.²¹ Kromě bezpečnostních hledisek zajišťují pedagogičtí pracovníci při dohledu nad žáky také výchovné působení (dále jen „dozor“),²² a to v zájmu předcházení škodám na

¹⁸) Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹) Přiměřeně se užije § 273 zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce).

²⁰) Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení Č.j.: 28 275/2000-22

²¹) § 415, 422 zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²²) Pokud jde o pojem „dohled“ (užívaný občanským zákoníkem a zákonem č. 561/2004 Sb.) a pojem „dozor“ (užívaný pracovním řádem), je nutné uvést, že pojem „dohled“ je obecným zákonným pojmem, zatímco pojem „dozor“ je pojmem užívaným pouze v oblasti školství. Z hlediska praktického i právního však v těchto pojmech není žádný rozdíl (Viz právní výklady MŠMT).

zdraví, majetku a životním prostředím. O zajištění náležitých dozoru rozhoduje ředitel školy.²³ Vychází z konkrétních podmínek a přihlíží zejména k vykonávané činnosti, věku žáků a jejich rozumovému rozvoji (vyspělosti), dopravním a jiným rizikům. Ředitel školy pověří dozorem pedagogického pracovníka, stanoví rozvrh dozoru nad žáky a vyvěsí ho na takovém místě, aby bylo možno při kontrolní činnosti snadno rozpoznat, který pedagogický pracovník dozor koná.

(2) Pedagogický pracovník koná dozor nad žáky ve škole před vyučováním, po vyučování, o přestávkách mezi dvěma vyučovacími hodinami, podle potřeby při přechodu žáků z jedné budovy školy do druhé budovy školy, do školní jídelny, školní družiny apod. Při zajišťování dozoru nad žáky se postupuje podle rozvrhu dozoru. Jestliže ředitel školy povolí žákům pobyt ve škole před vyučováním, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním nebo po vyučování, zabezpečí jejich dozor. Dozor ve škole začíná nejméně 20 minut před začátkem dopoledního a 15 minut před začátkem odpoledního vyučování a končí odchodem žáků ze školy po skončeném vyučování.

(3) Zajištění dozoru nad žáky – stravníky v zařízení školního stravování přísluší vždy té právnické osobě, která vykonává činnost zařízení školního stravování. Způsob, jakým tento dohled bude zajištěn, je na rozhodnutí ředitele tohoto zařízení školního stravování.

(4) Při akcích konaných mimo školu, kdy místem pro shromáždění žáků není škola, začíná dozor 15 minut před dobou shromáždění na určeném místě. Po skončení akce dozor končí na předem určeném místě a v předem stanoveném čase. Místo a čas shromáždění žáků a skončení akce oznámí škola nejméně jeden den před konáním akce, buď zákonným zástupcům žáků, nebo přímo zletilým žákům.

(5) Podle rozhodnutí ředitele školy mohou dozor konat vedle pedagogických pracovníků i jiné osoby, které jsou zletilé, plně způsobilé k právním úkonům a jsou v pracovněprávním vztahu ke škole. Tyto osoby musí být řádně poučeny o povinnostech dozoru a ředitel školy o tomto poučení provede písemný záznam, který osoba pověřená dozorem podepíše.

(6) Pedagogičtí pracovníci vykonávají podle pokynů ředitele dozor i mimo školu, např. při praktickém vyučování, při praktické přípravě, při kurzech, exkurzích a jiných činnostech vyplývajících ze školních vzdělávacích programů, při účasti na soutěžích, přehlídkách popřípadě při jejich přípravě a na jiných akcích organizovaných školou.

(7) Při akcích konaných mimo školu, kdy jsou jejich účastníci ubytováni v objektech jiných osob, dodržují žáci předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví a předpisy o požární ochraně platné v těchto objektech. Žáci dodržují stanovený režim dne a pokyny vydané pro dobu nočního klidu. Za seznámení žáků s těmito pokyny a za kontrolu jejich dodržování odpovídá vedoucí akce nebo jím určený pedagogický pracovník. Vedoucí akce rozhodne o způsobu provádění dohledu v době nočního klidu.

(8) Kromě ustanovení uvedených v tomto metodickém pokynu, jež mohou souviset s výkonem dozoru, existují ještě další zvláštní ustanovení v právních předpisech nebo ve vzdělávacích programech: například ustanovení o dělení tříd na skupiny, nebo jiná

²³) § 164 odst. 1 písm. h) zákona č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

ustanovení o poměru mezi počtem žáků a počtem dozírajících osob, případně ustanovení podrobněji určující způsob výkonu dozoru.²⁴

Čl. 11

Zvláštní pravidla při některých činnostech

(1) Kromě obecných zásad úrazové prevence jsou při některých činnostech dodržována další zvláštní pravidla. Je tomu tak zejména při výuce některých odborných předmětů se zvýšeným rizikem ohrožení zdraví a života, při praktickém vyučování, praktické přípravě při výuce tělesné výchovy, koupání, výuce plavání, lyžařském výcviku, sportovních a turistických akcích. Ve všech takových případech klade škola zvýšený důraz na dodržování pokynů, právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, pokynů a zásad úrazové prevence pedagogickými pracovníky i žáky. Důsledně je vyžadováno ukázněné chování žáků. Žák musí mít k dispozici svůj průkaz zdravotní pojišťovny nebo jeho kopii.

(2) Při pohybových a sportovních činnostech (míčové hry apod.) se účastníci řídí ustanoveními o bezpečnosti obsaženými v pravidlech pro příslušnou pohybovou činnost, danou věkovou skupinu a jejich modifikaci pro dané prostorové podmínky školy a ustanoveními soutěžních řádů daných sportů.

(3) Při praktickém vyučování, praktické přípravě, sportovních a jiných činnostech, kde je zvýšená možnost ohrožení zdraví, se žáci řídí pokyny vyučujícího. Vyučující nedovolí, aby se žák bez odložení nebo bez zabezpečení proti možnosti zranění a zachycení ozdobných a jiných pro činnost nevhodných a nebezpečných předmětů účastnil příslušné činnosti. Těmito ozdobnými, pro činnost nevhodnými a nebezpečnými předměty jsou například náramky, hodinky, náušnice, peacing, náhrdelníky, prsteny ozdobné kroužky aj. Žáci tyto předměty odkládají na určená místa, způsob zajištění předmětů stanoví ředitel ve školním řádu.

(4) Žáci používají pracovní oděv nebo cvičební úbor a obuv a mají výstroj podle druhu vykonávané činnosti a podle pokynů učitele, který dodržování tohoto požadavku kontroluje. Žák musí mít cvičební úbor, pracovní oděv a obuv v řádném a použitelném stavu.

Čl. 12

Praktické vyučování a praktická příprava

(1) Při praktickém vyučování a praktické přípravě musí být pracoviště a jeho vybavení, včetně výrobních a pracovních prostředků a zařízení, v nezávadném stavu a musí odpovídat požadavkům předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.²⁵ Musí být dodržovány předpisy k zajištění bezpečnosti a ochraně zdraví při práci²⁶, hygienické předpisy²⁷ a jiné právní předpisy (např. upravující dělení tříd na skupiny).²⁸ Žákům jsou

²⁴) Například vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

²⁵) § 133a, § 134 a 134a zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce).

²⁶) § 134 zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce), nařízení vlády 178/2001 Sb. a nařízení vlády 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí.

²⁷) § 273 zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce).

na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek činnosti podle potřeby přidělovány ochranné prostředky.

(2) Pokud se praktické vyučování a praktická příprava uskutečňuje u jiné právnické nebo fyzické osoby, musí být ve smlouvě,²⁹ kterou o tom škola s touto osobou písemně uzavírá, obsažena mimo jiné i ustanovení o opatřeních k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, včetně ochranných opatření, která musí být přijata, poskytování ochranných prostředků, ochranných nápojů, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků apod. Právnická nebo fyzická osoba je povinna zajistit žákům bezpečnost a ochranu zdraví při pracovní činnosti ve stejném rozsahu, jako tomu je u vlastních zaměstnanců, s přihlédnutím k jejich věku, fyzickému a rozumovému rozvoji.

Čl. 13 Tělesná výchova

Při výuce tělesné výchovy dodržuje škola platné rámcové vzdělávací programy a didaktické zásady. Bezpečnost žáků při tělesné výchově zajišťuje pedagogický pracovník po celou dobu vyučování. Ve výjimečných případech pedagogický pracovník výuku dočasně přeruší a zajistí dozor zletilou osobou, která je plně způsobilá k právním úkonům a v pracovněprávním vztahu ke škole. Vydává jasné, přesné a žákům srozumitelné povely a pokyny, kontroluje bezpečnost a funkčnost tělocvičného náradí a náčiní před zahájením výuky. Přihlíží zejména k fyzické vyspělosti žáků, k jejich věku a předchozím zkušenostem. Při pohybových činnostech v přírodních podmínkách je třeba volit terén a překážky úměrné věku, klimatickým podmínkám, rozumovému a fyzickému vývoji s přihlédnutím ke kvalitě výzbroje a výstroje žáků. K zařazení sportovních odvětví, která nejsou podrobně rozvedena ve školských vzdělávacích programech, musí mít pedagogický pracovník povolení ředitele školy a dodržovat bezpečnostní pravidla i metodické postupy pro danou věkovou kategorii platné v oblasti školního nebo svazového sportu.

Čl. 14 Výuka plavání

(1) Výuka plavání se uskutečňuje v zařízeních k tomu určených. Ředitel školy musí ověřit dodržování hygienických podmínek ze strany zařízení určeného pro výuku plavání, odbornou úroveň poskytované výuky, podmínky pro zajištění bezpečnosti a ochrany žáků. Při plavecké výuce se třída na základní škole dělí na skupiny, každou skupinu vede jeden vyučující. Nejvyšší počet žáků-plavců ve skupině je 15, žáků-neplavců 10. Pro žáky škol a tříd samostatně určených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami se počet řídí zvláštním předpisem.³⁰ Pedagogický pracovník má přehled o celém prostoru výuky a všech žácích, kteří se výuky účastní. Pedagogický pracovník pravidelně provádí v průběhu výuky překontrolování počtu žáků. Totéž se provádí při jejím zakončení.

²⁸⁾ § 6 vyhlášky č. 13/2005 Sb., nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

²⁹⁾ § 12 vyhlášky č. 13/2005 Sb.

³⁰⁾ § 11 vyhlášky č. 73/2005 Sb.

(2) Vyučující pedagogický pracovník věnuje zvláštní péči neplavcům. Jejich výcvik se provádí podle možnosti odděleně v bazénu s odpovídající hloubkou vody.

(3) Odpovědnost za bezpečnost žáků při výuce plavání, která je realizována mimo školu, nesou pedagogičtí pracovníci, kteří žáky na výuku plavání doprovázejí.

(4) Za bezpečnost žáků při plavecké výuce ve školách, do doby jejich předání pedagogickým pracovníkům, jež vedou výuku, odpovídají pedagogičtí pracovníci, kteří žáky na plaveckou výuku doprovázejí. Doprovázející pedagogický pracovník je přítomen po celou dobu výuky. V dohodách uzavíraných o využívání cizích zařízení k plavecké výuce je nutno upravit ve smyslu těchto zásad podrobně povinnosti zaměstnanců zúčastněných stran, týkající se jejich odpovědnosti za bezpečnost žáků.

(5) Pokud v celém průběhu výuky nemůže být zachován náležitý přehled o všech jeho žácích (účastnících), pedagogický pracovník plaveckou výuku přeruší.

Čl. 15

Lyžařský výcvik

(1) Lyžařský výcvik je veden pedagogickými pracovníky, kteří odpovídají za činnost instruktorů. Jejich kvalifikaci si ověří ředitel školy. Práci instruktorů řídí vedoucí kurzu určený ředitelem školy, který též schvaluje plán výcviku. Vedoucí kurzu před odjezdem na lyžařský výcvik upozorní na nutnost seřízení bezpečnostního vázání lyží. Žáci prokáží seřízení bezpečnostního vázání lyží potvrzením servisu, popř. čestným prohlášením zákonných zástupců nebo svým v případě zletilých žáků.

(2) Za řádnou organizační přípravu kurzu odpovídá jeho vedoucí. Zajišťuje vhodný objekt, dopravu, poučení žáků o předpisech a pokynech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků. Při realizaci kurzu řídí činnost jednotlivých pracovníků, dbá na dodržování stanoveného programu praktické i teoretické části kurzu.

(3) Doporučuje se, aby zákonní zástupci nezletilého žáka a zletilí žáci předložili před odjezdem prohlášení o tom, že je žák zdravý a ve stavu schopném absolvovat lyžařský výcvik.

(4) Před odjezdem na kurz se doporučuje sjednat pojistnou smlouvu s pojišťovnou. (Jednorázové úrazové připojištění žáků, pojištění z odpovědnosti za škodu vzniklou při výkonu povolání.)

(5) Účastníci kurzu jsou povinni dodržovat předpisy a pokyny vedoucí k zajištění bezpečnosti a ochraně zdraví, včetně pravidel bezpečného pohybu na sjezdových a běžeckých tratích. U žáků se při lyžařském výcviku na základě zhodnocení rizik doporučuje používání lyžařských ochranných přileb.

(6) Žáci jsou rozděleni do družstev podle své výkonnosti a zdravotního stavu. Při rozřazení do družstev se nevyžaduje od úplných začátečníků předvedení výkonu, který by byl nad jejich síly, ale zařadí se přímo do družstva. Tato hlediska jsou dodržována i v průběhu výcviku, při výběru místa výcviku, zvláště též na sjezdových tratích a za ztížených podmínek, na zledovatělém povrchu, za snížené viditelnosti a podobně.

Družstvo má nejvýše 15 členů, u žáků se zdravotním postižením se počet snižuje vzhledem k charakteru postižení žáků a dalším okolnostem.³¹

(7) Péči o zdraví účastníků je povinen zajistit vedoucí kurzu nebo instruktor, který má pro tuto práci potřebné předpoklady, znalosti a případně i kvalifikaci. Účastní-li se kurzu více než 30 žáků do 15 let, je potřebné ustanovit zdravotníka; podrobnosti upravuje zvláštní předpis.³²

(8) Zpravidla třetí den lyžařského kurzu se doporučuje z hlediska zdravotního zařadit odpočinkový půlden³³ s aktivním programem a bez lyžařského nebo snowboardového výcviku.

(9) Lanovky a vleky se používají jen pro organizovaný výcvik po řádném poučení o všech pravidlech a bezpečnostních předpisech o jízdě na vlecích a lanovkách. Během pobytu na horách je nutné dodržovat pokyny Horské služby a respektovat výstražné značky. Za nepříznivých podmínek (hustá mlha, sněhová bouře, teplota pod mínus 12 °C apod.) se výcvik a horské výlety omezují, popřípadě nekonají.

(10) Výcvik se provádí v terénu, který odpovídá lyžařské vyspělosti členů družstva. Zvýšená pozornost se věnuje výběru terénu pro začínající lyžaře, zvláště s bezpečným dojezdem.

(11) Při výletu jedou žáci ve skupině v pravidelných odstupech, které se při snížené viditelnosti zkracují až na dotek. Skupina se řídí pokyny vedoucího přesunu (určuje vedoucí kurzu), který jede v čele. V závěru jede vždy zkušený lyžař. V průběhu akce se pravidelně provádí překontrolování počtu účastníků. Totéž se provádí při jejím zakončení. O trase a časovém plánu výletu musí být informován vedoucí kurzu a odpovědný zástupce ubytovacího zařízení.

(12) Uvedené zásady se dodržují přiměřeně i při lyžařském výcviku konaném v hodinách tělesné výchovy v místě nebo blízkosti školy.

(13) Do programu lyžařského kurzu je možno zařadit i výcvik na snowboardu, pokud jsou zároveň dodržována pravidla k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při jízdě na snowboardu. Při organizaci výcviku je nutno dbát na to, aby nedocházelo ke kolizi mezi účastníky obou výcviků.

Čl. 16

Sportovně turistické kurzy

(1) Před zahájením kurzu jsou účastníci poučeni školou o vhodné výstroji. Při nástupu na kurz je provedena určeným pedagogickým pracovníkem její kontrola. Bez potřebného vybavení nemohou být žáci do kurzu přijati. Zákonní zástupci žáka a zletilý žák předloží před odjezdem prohlášení o tom, že je žák zdravý. Rovněž se doporučuje před zahájením kurzu sjednat pojistnou smlouvu s pojišťovnou. (Jednorázové úrazové pripojištění žáků,

³¹) § 11 vyhlášky č. 73/2005 Sb., vyhláška č. 48/2005 Sb.

³²) § 11 zákona č. 258/2000 Sb.

³³) § 8 odst. 2 vyhlášky č. 106/2001 Sb.

pojištění pedagogických pracovníků z odpovědnosti za škodu vzniklou při výkonu povolání.)

(2) Kurzy vedou pedagogičtí pracovníci, kteří odpovídají za činnost instruktorů. Jejich činnost řídí a kontroluje vedoucí kurzu. Zároveň kontrolují dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Žáci se dělí do družstev podle výkonnosti. Družstvo má nejvíce 15 žáků, pokud není zvláštními předpisy a tímto pokynem stanoven pro některé činnosti počet nižší. Družstvo žáků škol a tříd samostatně určených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami tvoří polovina nejvyššího počtu žáků třídy stanoveného zvláštním předpisem.³⁴ Počet pedagogických pracovníků nesmí být menší než počet družstev. Kurzy s počtem do 30 žáků musí doprovázet tři zletilé osoby, které jsou plně způsobilé k právním úkonům a v pracovněprávním vztahu ke škole, přičemž minimálně jedna osoba musí být pedagogickým pracovníkem.

(3) Pedagogičtí pracovníci a instruktoři jsou povinni dbát na úroveň pohybové vyspělosti, předchozí výcvik, výkonnost a zdravotní stav žáků. Během kurzu (výletu) přihlížejí k aktuálnímu počasí, zařazují včas a v přiměřené míře přestávky pro odpočinek. O trase a časovém plánu kurzu (výletu) musí být informován vedoucí kurzu, popřípadě odpovědný zástupce ubytovacího zařízení.

(4) Před zahájením cyklistického kurzu ověří vedoucí kurzu povinné vybavení, technický stav jízdních kol (včetně povinnosti mít ochrannou přilbu) a znalosti žáků o pravidlech silničního provozu,³⁵ bez jejichž znalosti se žáci nemohou kurzu zúčastnit. V silničním provozu má družstvo maximálně 10 cyklistů, za které odpovídá vedoucí družstva. Trasu přesunu volí vedoucí kurzu s ohledem na výkonnost a zdravotní stav žáků, na stav a frekvenci dopravy na komunikaci atd. Při přesunech v rámci cyklistického kurzu za dopravního provozu musí být na začátku a na konci skupiny zletilá osoba, která je plně způsobilá k právním úkonům a v pracovněprávním vztahu ke škole, přičemž minimálně jedna osoba musí být pedagogickým pracovníkem.

(5) Před zahájením kurzu vodní turistiky zjistí vedoucí kurzu stupeň plavecké vyspělosti žáků. Vedoucí kurzu odpovídá za zhodnocení stavu sjízdnosti trasy. Pedagogický pracovník odpovídá nejvýše za pět kanoí (kajaků) nebo za dvě pramice (rafty). Při obtížnějších podmínkách vedoucí kurzu počet lodí na jednoho pedagoga sníží. Žáci jsou vybaveni při jízdě plovací vestou, při jízdě na divoké vodě nebo obtížně sjízdných propustech plovací vestou a přilbou. Pokud se v průběhu jízdy na divoké vodě podmínky zhorší nebo se zvýší riziko, vedoucí kurzu jízdu přeruší nebo sjíždění ukončí.

(6) Při horské turistice je pedagogický pracovník povinen seznámit žáky s možným nebezpečím hrožícím v horách. Při horských túrách se musí důsledně respektovat momentální zdravotní stav žáků, aktuální podmínky (zejména povětrnostní), značení a pokyny Horské služby. Před začátkem túry pedagogický pracovník informuje vedoucího kurzu a odpovědného zástupce ubytovacího zařízení o směru, cíli túry a o předpokládaném čase návratu. Pedagogický pracovník hlásí těmto osobám, pokud to situace umožňuje, eventuální zdržení. Na horskou túru doprovázejí družstvo nebo skupinu žáků vždy nejméně dvě zletilé osoby, které jsou plně způsobilé k právním úkonům a

³⁴) § 11 vyhlášky č. 73/2005 Sb.

³⁵) Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

v pracovněprávním vztahu ke škole, přičemž minimálně jedna osoba musí být pedagogickým pracovníkem.

(7) Horolezecký výcvik, včetně základního kurzu, vede pedagogický pracovník, který odpovídá za činnost instruktora - člena Českého horolezeckého svazu při dodržení všech pravidel k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví stanovených horolezeckým svazem.

Čl. 17 Koupání

Koupání se uskutečňuje pouze na vyhrazených místech, kde není koupání zakázáno.³⁶ Pedagogický pracovník osobně předem ověří bezpečnost místa pro koupání, přesně vymezí prostor, kde se žáci mohou pohybovat (plavat) a učiní taková opatření, aby měl přehled o počtu koupajících se žáků ve skupině. Skupina na jednoho pedagogického pracovníka je maximálně 10 žáků. Pro žáky škol a tříd samostatně určených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami se tento počet řídí zvláštním předpisem.³⁷ Po skončení koupání skupiny žáků a v jeho průběhu pedagogický pracovník kontroluje počet žáků.

Čl. 18 Bruslení

(1) Při bruslení organizovaném školou odpovídá za bezpečnost žáků učitel tělesné výchovy nebo dohled konající pedagog, který posoudí kvalitu plochy a případně i mantinelů. V případě bruslení na přírodním ledě posoudí tloušťku ledu z hlediska nosnosti.

(2) Žáci bruslící na kolečkových bruslích používají ochranné prostředky zmírňující následky pádů (na kolena, na lokty, rukavice, přilbu).

Čl. 19 Bezpečnost žáků při soutěžích a přehlídkách

(1) Vysílající školy zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví žáků po dobu dopravy na soutěže a ze soutěží, pokud se se zákonným zástupcem žáka nedohodne jinak. V průběhu soutěže zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví žáků organizátor.³⁸

³⁶) § 6 zákona č. 258/2000 Sb., vyhláška č. 135/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch.

³⁷) § 11 vyhlášky č. 73/2005 Sb., vyhláška č. 48/2005 Sb.

³⁸) Vyhláška MŠMT č. 55/2005 Sb., o podmínkách organizace a financování soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání.

(2) Po dobu vlastní soutěže přebírá náležitý dohled nad žáky organizátor soutěže. Vyhláší počátek a konec soutěže nebo přehlídky a zajišťuje podmínky pro bezpečnou účast žáků poskytnutím případných ochranných prostředků, náležitým vybavením laboratoří, jiných soutěžních míst a současně přihlédne k věku, fyzickému a rozumovému rozvoji žáků.

(3) U sportovních soutěží, uměleckých soutěží a dalších soutěží, kde to charakter soutěže vyžaduje a je to dáno organizačním řádem, zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví žáků vysílající škola v plném rozsahu, pokud se se zákonným zástupcem žáka nedohodne jinak.

Čl. 20 Zahraniční výjezdy

Školy odpovídají za bezpečnost a ochranu zdraví žáků při zahraničních výjezdech, které organizují v rámci vzdělávání nebo s ním přímo souvisejících činnostech. O konkrétních opatřeních a poučení žáků, případně jejich zákonných zástupců, se pořizuje před uskutečněním výjezdu záznam o poučení podepsaný jeho účastníky. Přiměřeně se použijí ustanovení čl. 15 a 16. Mezi účastníky výjezdu do zahraničí zařadí škola pouze ty žáky, kteří předloží písemný souhlas zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka a mají uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu platné na území příslušného státu a pojištění léčebných výloh v zahraničí nebo v případě výjezdu do členského státu Evropské unie mají Evropský průkaz zdravotního pojištění nebo potvrzení tento průkaz nahrazující.³⁹

Čl. 21 Úrazy žáků

(1) Úrazem žáků je úraz, který se stal žákům při vzdělávání nebo s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb. Jedná se tedy zejména o úrazy žáků na vycházkách, výletech, zájezdech, putováních, exkurzích, při koupání, při výuce plavání a lyžařském výcviku, sportovních a turistických kurzech, zahraničních výletech, při účasti na soutěžích a přehlídkách.

(2) Úrazem žáků není úraz, který se žákům stane na cestě do školy a zpět, nebo na cestě na místo nebo cestou zpět, jež bylo určeno jako shromaždiště mimo prostory školy při akcích konaných mimo školu.

Čl. 22 Evidence úrazů žáků

Vedoucí zaměstnanec školy, jemuž byl úraz žáka hlášen, zajistí, aby byly objektivně zjištěny a případně odstraněny příčiny úrazu.⁴⁰

³⁹) § 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb.

⁴⁰) V podrobnostech vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů.

Čl. 23

Statistické zjišťování školní úrazovosti se provádí podle zvláštních předpisů.⁴¹

Čl. 24

Odpovědnost za škodu při úrazech žáků

Školy odpovídají v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy⁴² žákům za škodu, která jim vznikla v důsledku úrazu. Způsob a rozsah náhrady škody projedná škola se zákonnými zástupci žáka nebo se zletilým žákem.

Čl. 25

Sledování úrazovosti žáků

Informace získané při prošetřování jednotlivých úrazů žáků, při sledování celkové školní úrazovosti a rozborů jejich příčin využívají školy, organizace a orgány, v jejichž působnosti je problematika bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, k prohloubení preventivní činnosti, a to v anonymizované podobě.

Kontrolní činnost

Čl. 26

(1) Dodržování podmínek pro bezpečnost a ochranu zdraví žáků kontrolují průběžně vedoucí zaměstnanci školy v rámci své působnosti a plnění úkolů v oblasti prevence rizik.

(2) Pedagogičtí pracovníci kontrolují a vyžadují dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, jakož i dodržování pokynů žáky.

(3) Do programu prověrek bezpečnosti a ochrany zdraví při činnostech organizovaných školou nejméně jednou ročně⁴³ zahrnují školy také kontrolu školních dílen, laboratoří, tělocvičen a tělocvičného nářadí a náčiní, školních hřišť, školních pozemků i dalších pracovišť školy užívaných žáky, včetně jejich vybavení. Pokud se na ně a na jejich vybavení vztahují zvláštní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, například o elektrických, plynových, zdvihacích a tlakových zařízeních, provádějí se na nich prostřednictvím osob se zvláštní odbornou způsobilostí odborné kontroly a revize ve lhůtách stanovených těmito předpisy. U tělocvičného nářadí a ostatního náčiní se kromě jeho běžných kontrol v hodinách tělesné výchovy a v rámci prověrek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci provádějí i odborné technické kontroly nejméně jednou za rok, pokud nestanovil výrobce lhůtu kratší. Součástí prověrek bezpečnosti a ochrany zdraví při činnostech organizovaných školou je rovněž kontrola vybavení školy prostředky pro poskytnutí první pomoci, a to jak z hlediska obsahu, tak i lhůt jejich použitelnosti .

⁴¹) § 10 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

⁴²) § 190 a násl., § 206 zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce), § 27 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 420, 422 zákona č. 40/1964 Sb., (občanský zákoník).

⁴³) § 136a odst. 4 zákona č. 65/1965 Sb., (zákoník práce).

Čl. 27

Kontrolu dodržování podmínek pro bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb provádí Česká školní inspekce⁴⁴, orgány ochrany veřejného zdraví, popřípadě orgány inspekce práce podle zvláštních právních předpisů.

Čl. 28

Závěrečné ustanovení

Tento pokyn nabývá účinnosti dne 1. ledna 2006

JUDr. Petra Buzková, v.r.
ministřyně

⁴⁴) § 174 zákona č. 561/2004 Sb., (školský zákon).

Metodická informace
k zabezpečování provozu a údržby
ve sportovních zařízeních, na dětských hřištích a v tělocvičnách

Pro informaci a k možnému využití tělovýchovným jednotám a sportovním klubům uveřejňujeme metodickou informaci k zabezpečování provozu a údržby ve sportovních zařízeních, kterou vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

Jedná se pouze o doporučené postupy v oblasti prevence ochrany zdraví a bezpečnosti při užívání sportovních zařízení. Tato metodická informace není obecně závazným předpisem, tedy nejedná se o stanovenou povinnost.

V Praze 31.1.2008

LPO ČSTV

Metodická informace k zabezpečování provozu a údržby ve sportovních zařízeních, na dětských hřištích a v tělocvičnách

Úvod

Všechny druhy sportovní a tělovýchovné činnosti i ostatní pohybové aktivity ve všech typech sportovních zařízení, na dětských hřištích a v tělocvičnách /dále jen „zařízení“/ jsou ovlivňovány mnoha faktory, které společně vytvářejí podmínky pro bezpečné zvládnání daných aktivit. Jedná se nejen o vlastnosti výrobků a kvalitu materiálů, ale i o organizaci a způsob využívání (provozování) zařízení, které mohou míru rizika maximálně snížit.

Úraz jednotlivce má vedle následků na zdraví i své závažné společenské a ekonomické důsledky. A protože stupeň dozoru, který by mohl zcela zabránit případnému zranění, není prakticky možné zajistit, je žádoucí formou nastavení materiálně technických podmínek a dodržování určitých organizačních a provozních pravidel vytvářet bezpečné prostředí pro provozování zařízení s minimální mírou rizika úrazů.

Cílem této metodické informace je v rámci péče o zdraví obyvatelstva při sportu a jiných pohybových aktivitách doporučit způsob bezpečného provozování těchto aktivit v zařízeních, včetně podmínek údržby a zajištění kontrolních mechanismů.

1. Předmět a rozsah

Metodická informace doporučuje postupy, které vedou k zajištění prevence ochrany zdraví a bezpečnosti při užívání zařízení. Její součástí je i seznam souvisejících právních předpisů a ČSN EN.

Je doporučením i pro občanská sdružení vyvíjející činnost v oblasti sportu a jiných pohybových aktivit, pro provozovatele všech zařízení i jejich statutární zástupce.

2. Tělocvičné nářadí

2.1 Požadavky na vlastnosti nářadí

Tvar, rozměry a hmotnost nářadí, možnost jeho nastavení (přizpůsobení cvičencům) i povrchová úprava musí být voleny a navrženy podle:

- předpokládané činnosti, provozované na daném nářadí, a v souladu s mechanismem pohybu,
- tvaru lidského těla, věku, výšky, hmotnosti, případně pohlaví cvičících (individualizace činností, zvládnutelnost činnosti na daném nářadí),
- úrovně a výkonnosti cvičících (organizované – neorganizované činnosti, výkonnostní – rekreační činnosti),
- možného vývoje daného sportu,
- možných variant činností, včetně kreativního využití souvisejícího s pohybovým experimentem (zvláště u dětí),

- zásad maximální bezpečnosti při činnostech na daném nářadí, včetně pohyblivého nářadí (eliminující možnost pádu či vypadnutí, úrazu při náhodném či nechtěném kontaktu s některou částí nářadí, pádu z nářadí na některou jeho část nebo na dopadovou plochu atd.).

Příslušné normy – viz příloha č. 2

Nosnost nářadí je základním předpokladem pro jeho bezpečné využití. Při jeho návrhu a konstrukci je nutné zajistit odolnost vůči:

- běžnému i extrémnímu zatížení,
- velké hmotnosti cvičícího nebo občasnému přetížení více cvičícími než je běžné (je nutné dbát pokynů výrobců pro povolené zatížení a na nářadí přípustné zatížení vyznačit).

Pružnost nářadí je do určité míry a pro určité činnosti žádoucí a usnadňuje cvičení (bradla, hrazda); příliš velká pružnost nářadí však může vést vlivem rozkmitání nebo dočasné deformaci k ohrožení bezpečnosti cvičenců.

Materiál pro výrobu nářadí, jeho potřebnou životnost i materiál pro jeho opravy musí odpovídat:

- výše uvedeným požadavkům účelu, funkčnosti a kvality nářadí (jeho volba by měla být podložena rozborem i srovnáním různých druhů materiálů),
- nárokům na jeho použití (namáhání materiálu a konstrukce nářadí) i dalším podmínkám, jimž je nářadí vystaveno; (během životnosti nářadí by se jeho vlastnosti neměly měnit v takové míře, aby ohrožovaly kvalitu a bezpečnost cvičení i vzhled nářadí; životnost nářadí má být pokud možno stejná u jednoho typu nářadí; v současnosti je nutné, vyžadovat náhradní díly přímo od výrobce nebo jeho dodavatele, protože nářadí je vyráběno podle různých podnikových dokumentací).

2.2 Údržba nářadí

Do údržby nářadí patří zejména:

- plánování údržby,
- pravidelné kontrolní prohlídky nářadí,
- evidence zjištěných závad,
- drobné i celkové opravy,
- pravidelné čištění nářadí nebo čištění podle potřeby; u některých druhů nářadí i mazání a u nářadí využívaného sezóně nebo používaného venku i konzervace.

Význam údržby nářadí je možné posuzovat z různých hledisek. Největší význam mají hlediska:

- bezpečnosti cvičenců při pohybových činnostech (zanedbává-li se údržba, může dojít i k vážným úrazům),
- ekonomické (nedostatečná údržba zkracuje životnost nářadí a snižuje jeho užitnou hodnotu),
- estetické (dobře udržované nářadí má přitažlivější vzhled než nářadí neudržované a současně vede cvičící k šetrnému zacházení s ním).

2.3 Manipulace s nářadím

Při manipulaci s nářadím je třeba dbát na to, aby:

- byla co nejjednodušší a co nejbezpečnější (dáno výrobcem a organizací činností),
- manipulaci prováděli cvičenci, kteří jsou o způsobech manipulace poučeni (zvládají ji

- technicky),
- manipulaci prováděli cvičenci, kteří manipulaci zvládají fyzicky,
- přemísťování bylo co nejsnazší (způsob a místo uložení vzhledem k obvyklému místu použití).

2.4 Upevnění nářadí a jeho ukládání

Při upevňování nářadí je nutno vycházet zejména z těchto principů:

- demontovatelné nářadí musí být upraveno a zajištěno tak, aby nemohlo při samotné pohybové činnosti, při náhodném dotyku nebo při manipulaci nepovolanou osobou dojít k samovolnému uvolnění,
- u volně přístupného nářadí (bez dozoru) musí být vyloučena ruční demontovatelnost bez použití speciálního nářadí,
- v krytých prostorách se nářadí upevňuje zpravidla na pevné části konstrukce budovy (do podlahy nebo do stěn),
- části upevňující nářadí (i dočasné kotvení) musí být řešeny tak, aby neohrožovaly bezpečnost cvičenců (organizace prostoru a činností),
- zakrytí otvorů či kotvicích prvků (u nářadí, které se dočasně upevňuje do podlahy) musí být řešeno tak, aby podlaha při jiném druhu použití měla stejnorodý povrch bez výstupků a prohlubní a aby nedocházelo ke změnám vlastnosti podlahy,
- venkovní zabudované nářadí se upevňuje zpravidla do betonových bloků, které musí být překryty povrchovou vrstvou (nesmí vyčnívat nad povrch); u dětských hřišť musí být bloky 0,20 m pod úroveň terénu,
- kolem nářadí s trvalým zabudováním je nutné vymezit dostatek místa (bezpečnostní vzdálenosti, bezpečnostní plochy), totéž platí i pro přemístitelné nářadí – za dostatečně volný prostor se považuje prostor na všechny strany především ve směru seskoku nebo pádu tak, aby cvičící nenarazil na jiné nářadí nebo zařízení a nesrazil se s jinými cvičícími; vzdálenost by měla činit min. 2 m, u vyššího nářadí min. 2,5 m. U nářadí, kde se seskakuje při rotačním pohybu nebo při kmitu je potřebná volná vzdálenost ve směru pohybu u hrazdy min. 5 m, u kruhů 6 – 7 m; je nutné počítat i s prostorem pro postavení necvičících členů družstva,
- dopadové plochy musí tvořit souvislou plochu v celém prostoru možného dopadu (při doskocích z větších výšek se používá žíněnek nebo polštářů o větší tloušťce – až 40 cm),
- venkovní nářadí – především u dětských hřišť – musí mít dopadové plochy řešeny tak, aby okraje dopadové plochy neměly ostré hrany či výstupky,
- umístění přenosného nářadí v nářadovně musí být takové, aby veškeré nářadí bylo zcela přístupné bez dalšího přemísťování, rovněž nesmí takto umístěné nářadí vyčnívat mimo prostor nářadovny.

Pro rozmístění nářadí v tělocvičnách se zpracovává provozní řád určující místo cvičení, ochranou dopadovou plochu, způsob přemísťování nářadí (odpovědnosti za přesun) a jeho provozování předepsaným způsobem i úklidu cvičebního nářadí na vyhrazeném místě, včetně vytyčení prostoru pro ukládání nářadí.

Součástí provozního řádu by mělo být grafické znázornění vytyčovaných cvičebních ploch a ploch pro ukládání nářadí.

Příslušné normy – viz Příloha 1

3. Cvičební (hrací) plochy

Pro provozování hracích ploch je nutné zabezpečit:

- kvalitu povrchu
u travnatých ploch celistvost zatravnění, údržbu, včetně použití kvalitní závlahové vody, která musí odpovídat alespoň I. třídě pro závlahu ve smyslu normy,
u podlah a umělých povrchů použití materiálu či povrchového nátěru, který je protiskluzový (minimalizuje nebezpečí uklouznutí) a tlumí běžné doskoky a dopady,
u přírodních ploch neprašnost, pravidelné urovnávání povrchu, odstraňování kamínků a jiných přírodnin, které by mohly vést ke zranění,
- ochranu hrací plochy a nářadí uzavřením po ukončení provozu případně oplocení dle příslušné vyhlášky,
- naplnění bezpečnostních norem týkajících se prevence úrazů a zdravotní nezávadnosti použitých materiálů a technologií-předkládá se doklad o zdravotní nezávadnosti výrobku,
- respektování věkových potřeb a individuálních zvláštností ve smyslu příslušné ČSN EN,
- dodržování režimu údržby a kontrol,
- dodržování provozního řádu,
- naplnění dalších norem vyhovujících podmínkám stanoveným příslušnými právními předpisy. Oznámení veřejnosti se provede v místě obvyklým způsobem. Jde především o hrací plochy, u kterých je vytvořen předpoklad, že mohou být provozovány tak, že plochy nebudou mikrobiologicky a parazitologicky kontaminovány a plochy oplocených hřišť s řízeným provozem, zpracovaným provozním řádem apod.

4. Podmínky k bezpečnému provozování zařízení

4.1 Povinnosti výrobce, dodavatele (toho kdo výrobek uvedl na trh)

U výrobků uváděných na trh předkládá dodavatel:

- návod pro montáž – uvedení do provozu,
- návod k užívání – vymezení prostředí užívání, údržby, kontroly a likvidace,
- u stanovených výrobků prohlášení o shodě (nebo kopii certifikátu),
- dodací list,
- záruční list,
- dodavatel zajišťuje uvedení do provozu odbornou firmou,
- označení výrobku dle příslušných ČSN EN.

4.2 Povinnosti provozovatele

- zabezpečuje pověřeným pracovníkem přejímku výrobků a dokladů k nim,
- provozuje a udržuje prostory a výrobky v bezpečném stavu podle vypracovaných provozních předpisů k danému prostoru – podle vypracovaných provozních řádů v souladu s ustanoveními příslušných ČSN EN a s pokyny dodavatele,
- určuje prostřednictvím revizního technika bezpečnostní rizika u výrobků, které byly uvedeny do provozu před platností současné ČSN EN,
- zajišťuje provedení odpovídajících úprav výrobků k odstranění bezpečnostních rizik, pro další možné užívání s ohledem na omezení doby životnosti,
- zpracovává provozní řády se stanovením náležitostí pro úklid, údržbu, péči o zeleň, kontroly a další (provozní předpis slouží provozovateli k řádnému provozování a přináší přehled kontrolním orgánům),
- zajišťuje údržbu provozovaných zařízení (náročnější údržbu mohou provádět pouze proškolení pracovníci seznámeni s charakterem výrobku a povinnostmi údržby v souladu

s pokyny výrobce),

- zabezpečuje opravu vyžadující odborné znalosti, které musí provádět:
 - a) revizní technik v oblasti tělocvičného zařízení a zařízení dětských hřišť
u oprav běžného charakteru zabezpečující okamžitý bezpečný provoz zařízení,
 - b) servisní technik v oblasti tělocvičného zařízení a dětských hřišť
u oprav a montáží vyžadující vyjmutí zařízení, seřizování a výměnu náhradního dílu, sestavení zařízení včetně kotvení a kotevních prvků, osazování montážních souborů zařízení tělocvičen, sportovišť a dětských hřišť,
- vede knihu (evidenční kartu) oprav závad a další nezbytnou dokumentaci o provádění kontrol, řešení závad, oprav či výměně náhradních dílů – se zakládáním revizních zpráv a zjištění závad a jejich odstranění včetně evidence výsledků prohlídek kontrolních a odborných orgánů,
- dodržuje podmínky hygienických požadavků na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých.

5. Kontrolní činnost

Provozovatel v rámci provozních podmínek zabezpečuje provádění kontrol – revizi provozovaných herních a sportovních výrobků nezávislou certifikovanou osobou – revizním technikem. Pokud při kontrole revizní technik zjistí na místě neopravitelnou závadu, je nutné zařízení/náradí ihned vyřadit z užívání a zajistit technicky tak, aby nemohlo být do opravy používáno. Totéž platí u dětských hřišť, kdy je provozovatel povinen provést zabezpečení zabraňující přístup na zařízení/náradí (do doby opravy). Na základě odborné technické kontroly, by měla být zjednána náprava a závady by měly být opravené tak, aby byl opět zajištěn bezpečný provoz. Zvláště je nutno dbát na případy, kdy revizní technik označí zařízení/náradí za nevyhovující a neopravitelné.

Dojde pak k vyřazení z užívání a odstranění zařízení/náradí z tělocvičny či hřiště (oprava není ekonomická, vykazuje vysoká rizika úrazu a nevyhovuje ČSN EN, prošlá životnost atd.)

Revizní technik v oblasti tělocvičného náradí a dětských hřišť je fyzická osoba s příslušnou certifikací nezávislá na výrobcí či provozovateli, která posuzuje celkovou úroveň bezpečnosti příslušného zařízení vycházejícího z provedené montáže, oprav a případně dodatečně vestavěných a vyměněných prvků a částí.

Revizní technik zabezpečuje odborné technické kontroly se zpracováním závěrečné zprávy a revizního protokolu s detailním popisem závad k odstranění.

Výstup prohlídek a odborných technických kontrol s podkladem o provedených opravách je nutnou evidencí, kterou uschovává provozovatel k prokázání péče o vybavení.

Postup při provádění kontrol:

- a/ běžná vizuální kontrola – provádí ji provozovatel (pověřená osoba) v prováděcích cyklech, které stanovuje provozovatel podle frekvence užívání (týden – měsíc); o provádění kontrol je proveden jednorázově zápis v knize provozu, při zjištění závady je proveden zápis vždy,
- b/ provozní kontrola – provádí ji provozovatel (pověřená osoba), která je proškolená a seznámená s charakterem výrobku a povinnostmi údržby; četnost provozních kontrol závisí na frekvenci užívání daného zařízení s přihlédnutím k místním podmínkám a doporučení výrobce (zpravidla čtvrtletně); o provozních kontrolách se vždy vedou

písemné záznamy; provozovatel může provozní kontrolou pověřit též odbornou firmu,
c/ odborná technická kontrola – je prováděna výhradně revizním technikem minimálně 1x
ročně v závislosti na frekvenci užívání daného zařízení podle doporučení výrobce
s přihlédnutím k místním podmínkám; o provedené odborné technické kontrole vystavuje
kontrolor revizní protokol.

Jan Kocourek, v.r.
náměstek ministra

Přílohy 1 – 5

1. Právní předpisy a pokyny vztahující se k provozování dětských a sportovních hřišť a tělocvičných zařízení
2. Technické normy ČSN EN – zařízení dětských hřišť
3. Technické normy ČSN EN – tělocvičné nářadí, hrací plochy a stacionární tréninková zařízení
4. Návštěvní řád veřejného školního sportovního hřiště
5. Provozní řád mateřské školy

Příloha č.1

PRÁVNÍ PŘEDPISY A POKYNY VZTAHUJÍCÍ SE K PROVOZOVÁNÍ DĚTSKÝCH A SPORTOVNÍCH HŘIŠŤ A TĚLOCVIČNÝCH ZAŘÍZENÍ

- Zákon č. 40/ 1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 634/ 1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 22/ 1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků) ve znění pozdějších předpisů
 - Nařízení vlády č. 173/1997 Sb., kterým se stanoví vybrané výrobky k posuzování shody, ve znění pozdějších předpisů
 - Nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí, ve znění pozdějších předpisů
 - Vyhláška č. 135/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch, ve znění pozdějších předpisů
 - Vyhláška č.410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých
 - Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů
-
- Pokyn hlavního hygienika ČR k zajištění jednotného postupu při kontrolách pískovišť venkovních hracích ploch HH č.j. MZDR 35023/2004 HEM
 - Metodický pokyn č.j. 37014/2005 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT

Příloha č.2

ČSN EN - ZAŘÍZENÍ DĚTSKÝCH HŘIŠŤ

ČSN EN 1176-1 Zařízení dětských hřišť – Část 1: Všeobecné bezpečnostní požadavky a zkušební metody

ČSN EN 1176-1 ZMĚNA A1

ČSN EN 1176-1 ZMĚNA A2

ČSN EN 1176-2 Zařízení dětských hřišť – Část 2: Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro houpačky

ČSN EN 1176-2 ZMĚNA A1

ČSN EN 1176-3 Zařízení dětských hřišť – Část 3: Další bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro skluzavky

ČSN EN 1176-3 ZMĚNA A1

ČSN EN 1176-4 Zařízení dětských hřišť – Část 4: Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro lanové dráhy

ČSN EN 1176-4 ZMĚNA A1

ČSN EN 1176-5 Zařízení dětských hřišť – Část 5: Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro kolotoče

ČSN EN 1176-5 ZMĚNA A1

ČSN EN 1176-5 ZMĚNA A2

ČSN EN 1176- 6 Zařízení dětských hřišť – Část 6: Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro kolébačky

ČSN EN 1176-6 ZMĚNA A1

ČSN EN 1176-7 Zařízení dětských hřišť – Část 7: Pokyny pro zřizování, kontrolu, údržbu a provoz

ČSN EN 1177 Povrch hřiště tlumící náraz – Bezpečnostní požadavky a zkušební metody

ČSN EN 1177 ZMĚNA A1

ČSN EN 75 71 43 Jakost vody pro závlahu

ČSN EN 14960 Dětská nafukovací zařízení

Příloha č.3

ČSN EN – TĚLOCVIČNÉ NÁŘADÍ, HRACÍ PLOCHY A STACIONÁRNÍ TRÉNINKOVÁ ZAŘÍZENÍ

- ČSN EN 913 Tělocvičné nářadí – bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 914 Tělocvičné nářadí – bradla paralelní a bradla o nestejně žerdi
- ČSN EN 915 Tělocvičné nářadí – bradla o nestejně žerdi – funkční a bezp.požadavky
- ČSN EN 916 Tělocvičné nářadí – tělocvičné bedny
- ČSN EN 12196 Tělocvičné nářadí – kůň a koza
- ČSN EN 940323 Tělocvičné nářadí – přenosná kladina
- ČSN EN 12194 Gymnastické nářadí – kůň a koza – funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 12197 Tělocvičné nářadí – hrazdy, funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 12346 Gymnastické nářadí – žebřiny, funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 12655 Gymnastické nářadí – kruhy, funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 12432 Gymnastické nářadí – funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 12503-1 Sportovní žíněny – část 1. pro gymnastiku – funkční a bez. požadavky
- ČSN EN 12503-2 Sportovní žíněny – část 2. pro skok vysoký a o tyči
- ČSN EN 12503-3 Sportovní žíněny – část 3. pro judo - funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 123219 Gymnastické nářadí – trampolíny, funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 748 +A1 Zař. hracích ploch – branky na fotbal , funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 749 +A1 Zař. hracích ploch – branky na házenou, funkční a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 750 +A1 Zař. hracích ploch – branky na pozemní hokej, funkční a bezp. požadavky
- ČSN EN 1270+A1 Zař. hracích ploch – zařízení pro basket, funkční a bezp. požadavky
- ČSN EN 1271+A1 Zař. hracích ploch – zařízení pro volejbal, funkční a bezp. požadavky
- ČSN EN 1509 Zař. hracích ploch – branky na fotbal, funkční a bezp. požadavky
- ČSN EN 1510 Zař. hracích ploch – zařízení pro badminton, funkční a bezp. požadavky
- ČSN EN 957-1+A1 Stacionární trénink.zař. – část 1., bezpečnostní požadavky a zkuš.metody
- ČSN EN 957-2 Stacionární trénink.zař. – část 2., posil.zař., bezp. požadavky a zkuš.metody
- ČSN EN 957-4 Stacionární trénink.zař. – část 4., posil.lavice., bezp. požadavky a zkuš.metody
- ČSN EN 957-5 Stacionární trénink.zař. – část 5., rotopedy., bezp. požadavky a zkuš.metody
- ČSN EN 15312 Víceúčelová sportovní zařízení s volným přístupem
- ČSN EN 957-6 Stacionární trénink.zař. – část 6., běž. trenažér., bezp. požadavky a zkuš.metody
- ČSN EN 957-7 Stacionární trénink.zař. – část 7., veslovací. trenažér., bezp. pož. a zkuš.metody
- ČSN EN 957-8 Stacionární trénink.zař. – část 8., šlapadla., bezp. požadavky a zkušební metody
- ČSN EN 12572 Umělé lezecké stěny
- ČSN EN 14974 Vybavení pro uživatele kolečkových sportovních zařízení

Příloha č. 4
NÁVŠTĚVNÍ ŘÁD VEŘEJNÉHO ŠKOLNÍHO SPORTOVNÍHO
HŘIŠTĚ

(příklad)

NA ŠKOLNÍM VÍCEÚČELOVÉM HŘIŠTI ZŠ

Tento řád musí být vyvěšen na viditelném, veřejně přístupném místě u vstupu na hřiště se dnem nabytí platnosti a kontaktním telefonem

Pondělí x – 20.00 hod.

Úterý x – 20.00 hod.

Středa x – 20.00 hod.

Čtvrtek x – 20.00 hod.

Pátek x – 20.00 hod.

Sobota 10.00 – 18.00 hod.

Neděle 10.00 – 18.00 hod.

x = ukončení vyučování

Mimo tuto dobu je možný komerční pronájem ve vyhrazené době pouze po souhlasu komise pro výchovu a vzdělávání (tel : 22222222).

Hřiště mohou využívat děti, děti s rodiči a mládež bezplatně jednotlivě i organizovaně.

Děti do 6 let pouze v doprovodu rodičů

Hřiště lze využít pro: basketbal, volejbal, nohejbal, vybíjenou, fotbal, házenou, přehazovanou, pozemní hokej apod.

Škola zapůjčuje tyto sportovní potřeby: – basketbalové míče (velké a malé)
– míče na nohejbal, volejbal, kopanou + branky
– kůly a síť na nohejbal a volejbal apod.

Sportovní potřeby lze bezplatně zapůjčit u správce hřišť – jméno kustoda a kontakt

KAŽDÝ ÚČASTNÍK JE POVINEN

- na sportovní plochu vstupovat pouze ve sportovní obuvi,
- respektovat pokyny správce hřiště (kustoda),
- chovat se slušně a ukázně tak, aby neohrožoval ostatní a ani sám sebe, (škola ani správce hřiště neodpovídá za bezpečnost účastníků provozu),
- dodržovat čistotu, pořádek a neničit zařízení (v případě poškození, nebo zničení bude škola vymáhat náhradu),
- nahlásit vzniklou škodu neprodleně provozovateli.

JE ZAKÁZÁNO

- vodit na sportoviště zvířata,
- vstupovat na hřiště při dešti, sněhu a náledí (s výjimkou vybraných hřišť)
- jíst, kouřit, konzumovat alkoholické nápoje, užívat omamné látky,
- v uvedených hodinách využívat hřiště komerčně,
- užívat herní a sportovní zařízení a náradí při zjištěném poškození.

Hasiči	Záchranná služba	Policie	Městská policie	Integrovaný záchranný systém
150	155	158	156	112

NEJBLIŽŠÍ TELEFONÍ STANICE - v přízemí u správce základní školy

Příloha č. 5

Provozní řád hřiště MŠ

(příklad)

- Venkovní vybavení
- pískoviště
 - 2x pružinová houpačka
 - 2x průlezka se skluzavkou (1x pro malé a 1x pro velké děti)
 - 1x průlezka hnědá
 - 2x domeček na ukládání pomůcek pro děti a zahradní vybavení
 - 10x světlá lavička-stálé umístění
 - 2x hnědá lavička
 - 3x nízká lavička (zabetonovaná)
 - 2x odkládací deska (stolek)
 - 2x stojan na koloběžky napevno přidělaný

Učitelky zodpovídají za bezpečnost dětí při pohybu venku a podle toho organizují činnosti tak, aby i preventivně předcházely úrazům (Pracovní řád pro zaměstnance škol..)

01. Zahrada:

Používat vybavení pro děti od 3 do 6 let. Zahrada je uzavřená a je přehled o hrajících dětech na uvedené ploše.

Vybavení:

Pískoviště

Pružinové houpačky – použití jedno sedící dítě

Průlezky pro malé děti – skluzavka sjezd v sedu

Houpačky – použití pouze v sedu – ne ve stoje !!!

Průlezky pro větší děti – skluz pouze v sedu. Nevybíhat v botách nahoru po skluzavce!!!

Průlezky hnědé – pro 2-4dětí

Tabule-pro kreslení křídami

02. Povrch hřiště: odlehčený kaučukový barevně rozlišený povrch

Používání zejména pro míčové a jiné pohybové hry, jízdu na tříkolkách a koloběžkách.

Plocha není určena ke kreslení křídami, ani k jízdě na kolech s černými gumami – jízda smykem.

Barevně odlišené hřiště (zelené) pro míčové a jiné pohybové hry.

Ostatní plocha: pro pohybové hry

- jízda na koloběžkách, tříkolkách

- stojany na ukládání koloběžek se používají pouze v průběhu pobytu venku

Děti zásadně nejezdí po barevně odlišeném (zeleném) hřišti!!!

Před pobytem venku (dopoledne i odpoledne) školnice otevře hřiště a zkontroluje jeho stav, vytahuje ochrannou plachtu nad pískovištěm. V případě potřeby kropí zahradu + ostatní plochu v dostatečném předstihu, než půjdou děti ven. Rovněž první učitelka průběžně zkontroluje stav vybavení – úrazová prevence.

Při odpoledním pobytu venku školnice odemyká i branku a bránu pro vstup rodičů. Denně kontroluje celkovou plochu a stav domečků, dle potřeby vše uklízí. Před ukončením pobytu venku je povinností dětí a učitelek uklidit veškeré vybavení do domečků a zamknout je. Učitelky zametou dřevěné obklady pískoviště a stáhnou ochrannou plachtu na pískoviště, kterou ukotví. Zahradu uzamykají učitelky. Odpoledne po skončení pobytu venku uzamyká branku a bránu pro vstup rodičů uklízečka.